naš tednik

LETO XXVIII — Številka 44 28. oktobra 1976 Cena 4.— šil. P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

26. oktober: koroški Slovenci dostojno praznovali državni praznik

Skupno z avstrijskim odporniškim gibanjem sta praznovali obe osrednji organizaciji koroških Slovencev. Na slavnostni seji v celovški avli slovenici sta se Narodni svet koroških Slovencev ter Zveza slovenskih organizacij na Koroškem priznala k avstrijski naciji.

S pesmijo je začel program zbor Jakob Petelin-Gallus (Jožko Kovačič), nakar je pozdravil goste predsednik ZSO dr. Franci Zwitter. On je predvsem poudaril prispevek koroških Slovencev pri osvoboditvi izpod nacističnega jarma. Predsednik avstrijskega odporniškega gibanja dir. Julius Kretschmer je prebral „dokument nadstrankarskega patriotizma", ki so ga na pobudo odporniškega gibanja podpisale najvidnejše avstrijske osebnosti. V njem pozivajo pobudniki dokumenta, naj se ob državnem prazniku leta 1976 energično ukrepa proti nemškonacionalnim dejavnostim, ki niso naperjene le proti slovenski manjšini, ampak tudi proti temeljem samostojne Avstrije.

Predsednik NSKS dr. Matevž Grilc je v svojem govoru dejal, da je naše priznanje k avstrijski naciji odprto priznanje k državi, h kateri osvoboditvi smo bistveno prispevali, k naciji, katere eksistenca bi morala danes biti priznana od vsakogar kot realnost. Dr. Grilc je potem dejal, da vedno več Avstrijcev spozna dalekosežnost odločitve 14. novembra. Bivši kancler dr. Klaus je dr. Grilcu pred nekaj tedni dejal, da odkloni štetje, pa tudi sedanji zunanji minister Pahr je 22. julija v pogovoru z njim in dr. Zwittrom dejal, da je avstrijska politika popolnoma zavožena in da edinole bojkot more biti izhod iz te zagate, potem pa naj bi prišlo do pogajanj za pragmatično rešitev.

V nasprotju z mnogimi drugimi „pristnimi" Korošci so iz hiš koroških Slovencev 26. oktobra visele avstrijske zastave.

Skupna volja: ne damo se preštevati!

Kampanja obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev je trenutno na svojem višku: zadnji teden se je število sestankov po vseh krajih dvojezičnega ozemlja znantno povečalo. Do šest informacijskih prireditev je bilo vsak dan. V zadnjem tednu so bili sestanki v Šmihelu, na Obirskem, Globasnici, Vogrčah, Hodišah, na Kostanjah, v Št. Jakobu, v Selah, na Kotu, v Bilčovsu, v Šmarjeti pri Velikovcu, v Pliberku, v Škofičah, Kotmari vasi, na Radišah, na Reki, v Železni Kapli, v Št. Ilju, Rinkolah, Velinji vasi, na Brodeh, pa tudi v drugih manjših krajih. Vzdušje na podeželju je dobro, volja za bojkot odločna. Zaupniki na teh sestankih razpravljajo predvsem o najbolj ugodnem načinu bojkota, kako bi čim bolj zameglili dejansko število Slovencev, kajti tudi večinske stranke skušajo tokrat zmobilizirati vse tiste, svoje člane, ki količkaj znajo slovensko, naj se tokrat izrazijo za Slovence. To pa delajo samo zaradi tega, ker se bojijo bojkota.

Diskusije o potrebi ali nepotrebi bojkota na informacijskih prireditvah pravzaprav ni: kajti vsi vedo, da je bojkot edino pravilna odločitev za 14. november. Način bojkota se ozira na krajevne potrebe in krajevne prilike. V Ločah si bodo na primer napravili prosvetaši lep dan in se bodo že navsezgodaj peljali na izlet.

Na številnih sestankih si udeleženci ogledajo tudi kakšen film o manjšinski problematiki. Med drugim film solidarnostnega komiteja ali pa film „Kaplan Martin Čedermac". Eden od takih sestankov je bil tudi zadnji četrtek v Št. Jakobu v farni dvorani. Film Martin Čedermac kaže lik slovenskega duhovnika v Beneški Sloveniji za časa fašizma. Slovenščino v cerkvah hočejo izriniti, potem ko jim je to v šoli uspelo. Čedermaca izsiljuje žandarmerija na vse načine, a on ne kloni. Mora na zaslišavanja. Policijski prefekt mu reče, da so kmetje sicer mirni in samo duhovniki uporni — isti argumenti kakor danes na Koroškem. Policija ga hoče ponoči brez hrupa aretirati. Čedermac zbeži k škofu, tudi ta mu prigovarja, naj kloni svetni oblasti, zlasti, ker se Vatikan ne zavzema za pravice Slovencev.

Čedermac ostane sam s svojimi verniki, ki ga bodrijo, naj kljub vsemu pridiga po slovensko. Naslednjo nedeljo to tudi stori. V cerkvi so tudi izdajalci, enega od njih potem neki slovenski kmet tudi ubije. A tudi Čedermac je na kraju s svojimi močmi, potem ko mu predstavijo novega župnika, ki domače govorice ne obvlada.

Kakor na vsakem sestanku sta spregovorila nato na kratko predstavnika obeh osrednjih organizacij — v Št. Jakobu sta to bila član predsedstva NSKS mag. Jože Wakounig ter tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser. Našim ljudem ni treba soliti pameti, sami vedo, da je edini izhod v bojkotu. Zastopnika osrednjih organizacij sta zaradi tega predvsem pojasnjevala možnosti bojkota.

SPÖ in ÖVP „naenkrat" odkrili dvojezično ozemlje

Zadnje tedne in mesece pred preštevanjem pa so dvojezično ozemlje odkrile tudi večinske stranke. ÖVP npr. kar ne more dovolj nahvaliti Bacherjevo „Grenzlandförderung" za pota v obmejnih krajih. Že lepo. Toda Bacher pozablja, da izgradnjo teh potov ni plačal iz lastnega žepa ali iz same ljubezni do Slovencev (ki jo dokazuje s svojo navzočnostjo na vsaki heimatdienstovski manifestaciji), ampak da so ta pota sad dela vseh avstrijskih davkoplačevalcev — tudi slovenskih. Narobe pa slovenski davkoplačevalci soprispevajo pri gradnji šole v Mölltalu. Sploh se ÖVP poslužuje pri svoji propagandi predvsem takih predavateljev, ki sami znajo slovensko, pač pa to le „ob robu" omenijo, da bi si pridobili zaupanje slovenskih obiskovalcev takih propagandnih prireditev. Da vsi tisti predavatelji, ki res ali menda obvladajo slovenščino, še nikoli niso podprli katero od zahtev koroških Sovencev po izpolnitvi člena 7, leži prav tako na dlani, kakor klavrni poskusi te stranke, da bi inštalirali „novo" manjšinsko vodstvo. Pred 14. novembrom hoče kar naenkrat biti vsak do njih Slovenec, samo da bi bili drugačni od vodstva koroških Slovencev ter zavednega slovenskega prebivalstva. Prastrah je nadaljnja komponenta v volilnem boju ÖVP. Poslanec Uster pa je celo priznal (v Železni Kapli), da omogoča zakon o preštevanju brez nadaljnega ponovno preštevanje — potrebna je edinole odredba.

Dvojezično ozemlje je odkrila tudi SPÖ; vozila za požarno brambo, mostovi in šole, kakor zadnjič v Bistrici v Rožu, se predajajo svoji namenbi sedaj skoraj izključno na dvojezičnem ozemlju, KTZ ima svoje „Leserparlamente" predvsem po naših občinah, pred kratkim pa je socialistično glasilo iznašlo celo lastno slavje, — samo da bi ga moglo prirediti na dvojezičnem ozemlju, v Sinči vasi. Z ne prevelikim uspehom.

Wagnerjev poraz v Železni Kapli

Presenečenje v vsakem oziru je doživel šef koroške SPÖ deželni glavar Leopold Wagner v Železni Kapli, kjer je pod naslovom „SPÖ hält Wort" govoril prejšnji četrtek občanom. Kakih 150 ljudi se je zbralo, Wagner je predaval eno uro, od tega tretjino k manjšinskemu vprašanju. Dejal je, da bodo dvojezični krajevni napisi opremljeni z avstrijsko in koroško zastavo, da bo vsak vedel, da je v Avstriji. Otročji argument: kajti z isto pravico bi lahko zahtevali avstrijsko zastavo za Zgornjo Avstrijo: pričala naj bi, da turist še ni v Nemčiji. Dejal je tudi, da bo 25% veljalo kot srednja mera le za napise, da odstotki pri ostalih problemih ne bodo veljali ali ne v tej meri in da bodo zaradi tega pogajanja z zastopniki koroških Slovencev. Wagner je seveda prigovarjal navzočim, naj se pustijo šteti.

Diskutanti pa niso bili Wagnerjevega mnenja: **„Nismo ovce, ne pustimo se šteti!"**, je dejal prvi diskutant. Naslednji prispevki v razpravi so prav tako odklonili preštevanje: Občinski odbornik Franci Smrtnik je označil štetje za nepotrebno potrato davčnega denarja, namesto tega naj bi pospeševali manjšino. Franci Sadolšek je dejal, da pač stranke Slovence povozijo, vseeno, kar želijo Slovenci. Na Wagnerjevo izjavo, da pač morajo slovenski voditelji venomer zahtevati, ker sicer nimajo eksistenčne podlage, je rekel, da bi po tej logiki tudi merili sindikat, in vendar nikomur ne pride na misel, da bi sindikatu očital njegove zahteve. Peter Kuhar je prav tako izrazil svoje razočaranje nad sedanjo manjšinsko politiko, socialistični podžupan Jerlich je dejal, da nihče ni srečen nad preštevanjem, Lado Hajnžič je vprašal Wagnerja, koliko je „stisnil" kot dar Abwehrkämpferbundu, in če je ta dar služil mirnemu sožitju. Član socialistične stranke in učitelj Miha Travnik pa je svojemu vrhovnemu šefu (Wagner je po svojem položaju avtomatično tudi predsednik deželnega šolskega sveta) očital, da v manjšinski politiki SPÖ — v nasprotju z geslom prireditve — ne drži besede. V dokaz za to trditev je Travnik citiral iz socialistične brošure iz leta 1972 sloviti govor Kreiskega v Delavski zbornici dne 28. oktobra 1972.

Citiral je nadalje tedanji Lubasov prispevek, ki je tedaj govoril proti preštevanju. Wagnerju je bilo to očitno preveč: „Povej tudi, kar sem jaz tedaj povedal!", je prekinil Travnika. Le-ta pa je svojemu vrhovnemu šefu to uslugo tudi napravil: „Tedanji deželni strankin tajnik in deželni svetnik Wagner je dejal: ‚Pomagajte, da bo naše stališče postalo tudi stališče vseh Koroščev!' — To je bilo takrat stališče 205 napisov. Toda že pri 36 tablah se je začelo."

Tega si deželni glavar ni pričakoval. Po devetih diskusijskih prispevkih — vsi so odklonili štetje — je župan Josef Lubas dal besedo Wagnerju. Le-ta je po opozorilu, da bo pač emocionalno reagiral, skušal izenačiti manjkajoče argumente s tem bolj glasnim „poučevanjem" tistih, ki so se „drznili" biti drugega mnenja kakor pa deželni knez. Na vprašanja pravzaprav niti ni poskušal precizno odgovarjati. Da bi pomiril položaj, je kratkomalo „tikal" diskutante. V KTZ pa je bilo zapisano, da je vzdušje s tikanjem pomirilo. Če kdo verjame, naj se drugič tika s Feldnerjem, Mucherjem in Stouracem, pa bo manjšinski problem rešen . . .

Po Wagnerju so spregovorili še trije diskutanti in kljub Wagnerjevemu poučevanju so bili slej ko prej proti preštevanju. To je bilo Lubasu dovolj, predvsem ker nihče od ostalih ni imel korajže (ali pa je vsaj na tihem simpatiziral s Slovenci), da bi zagovarjal štetje. Zaključil je prireditev.

14. NOV. ▶ BOJKOT!

▶NE DAMO SE PREŠTEVATI◀

Kmetje pred volitvami: za kaj gre?

V dobrih treh tednih bodo koroški kmetje spet volili svoje poklicno zastopstvo za prihodnjih pet let. V nasprotju z dosedanjimi volitvami tega zastopstva bodo tokrat volitve v krajevne kmečke odbore in v odbore okrajnih kmečkih zbornic odpadle. Volivni upravičenci bodo lahko volili le še občni zbor Kmetijske zbornice, ki pa bo štel 36 odbornikov namesto dosedanjih 24.

Z drugimi besedami: Pri volitvah 21. novembra lokalni in okrajni problemi kmetijstva ne bodo ustrezno upoštevani, ker ne bo voljen nihče, ki bi jih v občini ali okraju lahko zastopal. V ospredju volilne propagande in agitacije bodo stala predvsem vprašanja gospodarsko-socialne konfrontacije kmečkih ljudi s krogi industrijskega in trgovinskega sektorja, verjetno pa tudi z delojemalci slednjih. O vprašanju pospeševanja kmetijstva bo — kakor izgleda — le malo govora, kajti ta vprašanja in z njimi povezane subvencije in kredite si je z zadevnim zakonom pridržala deželna vlada, z njo pa si iste pristojnosti pridržuje tudi zvezna vlada. Zbornica bo na to pospeševanje imela le malo vpliva. Če bo to dobro ali slabo, bo kazala šele prihodnost.

Zaenkrat je gotovo le eno: Kmetijska zbornica bo morala prerasti od delivca denarjev v poklicno zastopstvo koristi svojih volivcev, kar sta že od nekdaj delavska zbornica in zbornica obrtnega gospodarstva. To bo zahtevalo tako preobrazbo v miselnosti njenih predstavnikov kot pa v gledanju kmetov na probleme svojega ožjega in širšega okolja. V prvem ali slednjem pa so problemi v bistvu isti.

Kmečkih vasi v deželi v bistvu ni več. Tudi število izrazitih kmečkih družin se iz leta v leto nagleje krči, naglo pa se veča število družin, ki jim kmečko delo daje le še postranski zaslužek. Čedalje bolj izgubljajo kmetje svojo nekdanjo primarno vlogo producenta živil, istočasno pa postajajo čedalje večji konzumenti. S tem prihajajo kot drobni zasebni proizvajalci čedalje bolj v klešče terciarnega sektorja gospodarstva, to je trgovine, ki njihovo blago odkupuje in ki jim na drugi strani industrijsko blago posreduje, pri čemer dvakrat mastno zasluži.

Prav na tem področju, ko gre za težko in z velikim rizikom pridelani kmečki šiling, bo morala kmetijska zbornica napraviti več kot doslej. Poleg krožkov oziroma skupnosti na področju organizirane proizvodnje in vnovčevanja pridelkov ter mehanizacije dela se bo morala v prihodnje gospodarsko-politično zavzemati za aranžmaje, po katerih bo skupno z delojemalci v industriji in v gradbenem gospodarstvu bdela nad naraščajočimi razlikami med proizvodnimi in prodajnimi cenami bodisi kmetijskih pridelkov ali pa industrijskih izdelkov. To je obsežen kompleks, ki se kmečko gledano pričenja pri odkupnih cenah mleka, živine žita in lesa in katerega lok sega vse tja do cen različnih servisov.

Drugi kompleks problemov, ki zahtevajo večje prizadevnosti kmetijskega poklicnega zastopstva je urejanje človekovega okolja in ohranitev kulturne podobe podeželja tako v ravnini kot pa zlasti v hribovitem svetu. Priroda in zemlja ne služi le produkciji živil, priroda in zemlja sta tudi elementarnega pomena za počutje, oddih in rekreacijo prebivalstva, ki je prisiljeno, da živi in dela v dimu in zastrupljenem zraku industrijskih centrov. Ta vloga prirode, zemlja in ljudi, ki jo obdelujejo in negujejo njeno floro, je narodnogospodarskega in narodnosocialnega pomena. Kmečkim ljudem kot čuvarjem kulturnega in zdravega okolja je družba veliko več dolžna kot je za to dejavnost doslej prispevala.

V vrsti problemov, ki so s tem povezani in do katerih mora kmečko poklicno zastopstvo zavzeti jasnejša stališča, stoji vprašanje vzdrževanja številnih cest in poti med podeželjskimi naselji zlasti v hribovitem svetu na prvem mestu. Te ceste in pota so zgradile kmečke skupnosti oziroma zadruge, po njih vozijo večinoma avtomobili mestnih ljudi in tovornjaki industrijskih in gradbenih podjetij. Zato je blizu zahteva, da morajo občine in dežela na področju vzdrževanja teh cest in potov razbremeniti kmete in prevzeti s tem povezane stroške.

S tem vendar ta kompleks problemov še zdaleka ni zaključen. V ta sklop sodi tudi celokupno prostorsko načrtovanje in urejanje. Pri tem gre v bistvu za to, da bo Kmetijska zbornica zlasti regionalno preprečila nadaljnjo industrijsko koncentracijo v območjih, ki so spričo ponudbe delovne sile z njo že itak prenasičena. Torej: nova industrijska podjetja tja, kjer jih je premalo in od koder se morajo ljudje od doma po 30 in več kilometrov dnevno voziti na delo. Blago zaradi transporta ne trpi, trpijo pa v deželi tisoči delavci, ki so med domom in delovnim mestom dnevno na poti 60 in več kilometrov.

Kmetijska zbornica v prihodnje med kmeti ne bo več delila denarjev države in dežele. Njena, da je pri tem ločila med nepreviligiranimi in previligiranimi, je pri kraju. Sedaj se bo morala uveljavljati kot resnično in dosledno poklicno zastopstvo. Spričo kratke skice poglavitnih kompleksov čedalje aktualnejše problematike kmečkega prebivalstva in podeželjskih vasi bo morala stati baš ta — doslej precej zanemarjena — dejavnost zbornice v ospredju zanimanja kandidatov, ki se potegujejo za svoj sedež v Kmetijski zbornici po 2. novembru 1976. (bl)

O perečih šolskih problemih v Furlaniji

Pred kratkim se je sestala šolska komisija v okviru Slovenske skupnosti v Trstu. Obravnavala je nekatere pereče probleme s področja šolstva kot so radijske oddaje za slovenske osnovne šole in srednje šole, vprašanje upravljanja slovenskih šol v okviru šolskega skrbništva, delo deželne šolske komisije ter še nekaj drugih problemov v zvezi z ureditvijo razredov in učilnic na nekaterih šolah.

Kot znano, je nedavna reforma programov na slovenski radijski postaji Trst A spravila v negotov položaj že ustaljeno rubriko „radio za šole“, na kateri so neposredno nastopali učitelji oziroma profesorji s svojimi učenci. Za italijanske šolske oddaje bo namreč skrbela posebna ustanova v okviru RAI — v Rimu. Kako bo pripravljala in izvajala oddaje za slovenske šole v Trstu in Gorici, vodstvo radijske ustanove v Trstu še ni dalo konkretnega odgovora.

Ker je splošna želja in zahteva, da morajo šolske oddaje ostati, komisija poudarja, da morajo te oddaje biti originalne, to se pravi pripravljene v deželi za specifične potrebe slovenskih šol. Zato bi morale šole še nadalje odločilno sodelovati pri njihovi realizaciji tudi v duhu toliko poudarjenega načela udeležbe. Komisija je zato sklenila, da z ustrezno pobudo seznani vodstvo tržaške radijske ustanove s to zadevo.

Glede delovanja deželne šolske komisije, ustanovljene na osnovi zakona Belci-Škerk, je bilo ugotovljeno, da je opravila pomembno delo predvsem v zvezi s pripravo šolskih učbenikov, za katere daje država letno na razpolago 105 milijonov lir. Izkušnja je pokazala, da bi komisija lahko še bolj uspešno delovala, če bi se vsi njeni člani redno udeleževali sej in stvarno sodelovali pri reševanju konkretnih problemov naših šol. Zato bo morala komisija v obnovljeni sestavi (v kratkem ji namreč poteče triletni mandat) še bolj intenzivno usmeriti svoje napore v korist slovenskih šol v Furlaniji-Julijski krajini.

Šolska komisija Slovenske skupnosti je načela tudi vprašanje upravljanja slovenskih šol v okviru šolskega skrbništva, kajti dosedanji način ne ustreza več objektivnim zahtevam manjšinskega šolstva. Predvsem bi se osebje, dodeljeno tej službi, moralo baviti samo s slovenskimi šolami ter imeti največjo možno mero pristojnosti, ki jo dopuščata duh in črka zakona Belci-Škerk. V nasprotnem primeru bo naloga političnih sil, da na zakonodajni ravni zahtevajo ustrezno rešitev za vodenje in upravljanje šolstva slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlaniji-Julijski krajini.

Magnago na Dunaju o „paketu“

Predsednik južnotirolske ljudske stranke Magnago je na Dunaju kot gost Združenja tujih časnikarjev predaval o položaju nemške narodnostne skupine na Južnem Tirolskem. V svojem predavanju je razčlenil današnji dejanski položaj ter glavna določila poznanega „paketa“. Ta bi bil moral biti praktično izveden v celoti do konca leta 1974. Da je prišlo do zamude pri uresničevanju „paketa“, so krivi deloma člani odbora dvanajstih in to italijanske narodnosti, ki skušajo Nemcem priznati manj, pa tudi nemške narodnosti, ki vztrajno hočejo doseči čim več.

Doslej je bilo uresničenega okoli 80 odstotkov paketa, kar je gotovo zadovoljivo. Tudi glede prihodnosti Južnotirolskega je dr. Magnago optimist, je pa skeptik glede možnosti, da se „paket“ izvede še to leto, čeprav je rimska vlada to obljubila. Tako lahko nastane v prihodnjem letu nov položaj. Kako naj južnotirolska ljudska stranka nastopi za popolno uresničitev paketa, bo sklepala na izrednem kongresu.

Po Magnagovem mnenju je treba uresničiti še nekatere bistvene določbe paketa. Tako je npr. treba zagotoviti popolno enakopravnost nemškega in italijanskega jezika; nerešeni so tudi finančni problemi. „Brez denarja ne more biti govora o avtonomiji,“ je dejal Magnago. V tej zvezi je dr. Magnago pripomnil, da je treba upoštevati gospodarsko krizo, ki jo doživlja Italija. „Tragedija je, da se naša avtonomija uresničuje sredi hude italijanske krize,“ je dejal.

Predavatelj je dodal, da bodo južni Tirolci nadaljevali boj za popolno uresničitev „paketa“, vendar bo njihov boj ostal v mejah zakonitosti.

Kdaj tudi za Slovence v Italiji dvojezičnost?

Po tridesetih letih, odkar je bil Dolini Aosta priznan položaj avtonomne dežele s posebnim statutom, je rimska vlada končno sprejela zakonski osnutek, po katerem bo država odstopila del svojih pristojnosti deželi v smislu omenjenega posebnega statuta.

Dolgo so si politiki in javni delavci Doline Aosta prizadevali, da bi rimska vlada uresničila avtonomijo. Končno je vlada omenjeni zakonski osnutek pred kratkim sprejela na ministrski seji. Da se zakon lahko uresniči, ga mora odobriti še parlament.

V smislu novega zakona bo dežela prevzela nekatere pristojnosti, ki so doslej pripadale državi, tako npr. tehnično civilno službo, civilno motorizacijo, požarno obrambo pa tudi upravo cest.

Tako bo mogoče izpolniti tudi določila člena 38. deželnega statuta, kolikor priznava enakopravnost francoskemu jeziku.

Tudi Slovenci v Italiji živijo v deželi s posebnim statutom in potrpežljivo čakajo na dvojezičnost v javnih uradih in nameščanje leteh v javne službe . . .

Spet slovenščina pred sodiščem

TRST. — Pred tržaškim sodiščem se bo moral zagovarjati bivši tržaški občinski odbornik in svetovalec Slovenske skupnosti v Trstu dr. Rafko Dolhar, ki je pred kratkim prejel sodno obvestilo, ki pravi, da je prekršil obstoječo zakonodajo pri poročnem obredu avgusta lanskega leta. V sodnem obvestilu piše, da je ta poročni obred opravil v slovenskem jeziku, v odsotnosti tolmača za slovenski jezik, namesto v italijanskem jeziku. Naj pojasnimo, da sta bila tako ženin kot nevesta Slovenca.

V italijanski zakonodaji ni nobene norme, ki bi prepovedovala poročni obred v slovenskem jeziku ali kateremkoli jeziku, ki ni italijanski. Rabo neitalijanskega jezika, za državljane, ki razumejo italijanščino izrecno prepovedujeta le dva člena kazenskega oziroma civilnega postopnika, katera pa očitno nimata nobene zveze s poročnim obredom. Poleg tega sta oba omenjena člena iz dobe fašizma in prav gotovo v kričečem nasprotju s črko in duhom italijanske republiške ustave. Dr. Dolharja zagovarjata pred sodiščem starosta slovenskih odvetnikov v Trstu dr. Frane Tončič ter odvetnik dr. Drago Štoka.

Kratke vesti

DELOVAL JE PROTI JUGOSLAVIJI

● KRANJ. — Pred okrožnim sodiščem v Kranju je bila od 12. do 15. oktobra 1976 javna glavna obravnava zoper Franca Miklavčiča zaradi kaznivega dejanja ogrožanja državne celote in neodvisnosti. Glavna obravnava je bila zaključena 14. oktobra, sodba razglašena pa 15. oktobra 1976. S to je sodišče obtoženega Franca Miklavčiča spoznalo za krivega kaznivega dejanja po členu 101/1, 118/2 in 320/2 KZ, medtem ko ga je za dejanje iz člena 314/1 KZ oprostilo. Za kaznivo dejanje po členu 101/1 je izreklo 4 leta strogega zapora, za kaznivo dejanje po členbu 118/2 KZ 2 leti strogega zapora, za kaznivo dejanje po členu 320/2 KZ pa 4 mesece zapora, nato pa mu je izreklo enotno kazen 5 let in 8 mesecev strogega zapora.

JUGOSLAVIJE NE BI BRANILI

● WASHINGTON. — Demokratski kandidat za ameriškega predsednika, Carter, je na zadnji televizijski debati s predsednikom Fordom med drugim izjavil, da Združene države Amerike, v slučaju sovjetskega napada na Jugoslavijo, le-te ne bi branile. „Nikoli ne bi vodili vojne, razen če bi bili neposredno ogroženi,“ je dobesedno izjavil Carter.

NATO IN SOVJETSKA MORNARICA

● NEAPELJ. — Glavni tajnik Atlantske zveze — NATO Joseph Luns je v Neaplju, kjer je sedež južnega glavnega stana Atlantske zveze, dejal te dni, da Sovjetska zveza jača svojo mornarico v Sredozemskem morju. Sovjetska mornarica na Sredozemlju šteje redno vsaj 50 ladij, se pravi 10-krat več kakor leta 1965. Po njegovem mnenju mora NATO še ojačiti strašilna sredstva. Luns je govoril ob 25-letnici, odkar se je sedež južnega stana NATO nastanil v Neaplju.

BREŽNJEV OBIŠČE JUGOSLAVIJO

● MOSKVA. — Iz neuradnih virov poročajo, da bo glavni tajnik sovjetske komunistične partije Leonid Brežnjev v kratkem obiskal Jugoslavijo. Sestal se bo s predsednikom Titom, ki je ozdravel. Zadnjič sta se državnika srečala meseca junija v vzhodnem Berlinu, kjer je bila konferenca evropskih komunističnih partij.

BASKI POVEZANI Z ETA

● MADRID. — V San Sebastianu je španska policija zaprla 10 Baskov, ki so osumljeni, da so bili v zvezi s tremi Baski, ko so ti izvršili atentat na dvornega svetnika Juana Mario de Araluce ter poleg tega ubili še tri policaje v njegovem spremstvu. Policija ne dolži aretirance neposrednega sodelovanja z atentatorji. Aretiranih je bilo tudi pet drugih Baskov, vendar je te policija izpustila.

RESNI KORAKI DO MIRU V LIBANONU

● RIAD. — V Riadu so se sestali najvišji predstavniki šestih arabskih držav. Sklenili so, da postavijo na noge vojsko za pomiritev Libanona, ki naj bi štela 30.000 mož. Sporazumeli so se glede premirja v Libanonu, ki je nastopil v četrtek, 21. oktobra. Hkrati sta se spravila Egipt in Sirija. V smislu premirja lahko ostanejo v Libanonu Palestinci. Sicer pa vlada v Libanonu dvomljiv mir.

SMRT KARDINALA LERCARA

● BOLOGNA. — V Bologni je umrl kardinal Giacomo Lercaro v starosti 84 let. Rajni je bil eden izmed štirih moderatorjev vatikanskega koncila. Bil je ožji sodelavec papežev Pija XII., Janeza XXIII. in Pavla VI. Upiral se je fašizmu ter je na drugi strani v zadnjih letih kot nadškof v Bologni, ki jo upravljajo komunisti, v veliki meri popustil v svojem „protimarksizmu“. Med vojno je pomagal mnogim Judom, ki so se zatekli v Rim pred nacisti.

O „prastrahu“ in o avstrijski praksi prelamljanja obljub

„Verjemite, vrli Slovenci“

Čeprav je letošnje praznovanje, za nas, tako nesrečnega plebiscita že mimo, vendar ne moremo zamolčati dejstva, da so dogodki okoli plebiscita in čas po njem, pa prav do današnjih dni, zapisani v zgodovini za vse čase, dokler bo stal človeški rod. Prav zaradi tega je naša naloga, da vse to našim ljudem še in še pripovedujemo in zapišemo, da bi si bili svesti, kako so znali nemški Korošci le-te z obljubami in sladkimi besedami opehariti in preslepiti.

Zgodovina se ponavlja: danes se pri nas dogaja do pičice ista slika. Ko so koroškim Slovencem naprtili še posebno štetje, sklenjeno v parlamentu, 7. julija t. l., o katerem v državni pogodbi ni duha ne sluha, nemški sodeželani uporabljajo iste pocukrane in lepe besede, da se Slovencem ne bo zaradi tega skrivil niti las. Kakšna laž! In kakor pravi ljudski pregovor: „Kdor laže, temu se nič ne verjame!“ Tako tudi Slovenci nič več ne verjamemo sodeželanom drugega jezika v verodostojnost njihovih obljub!

In ravno o tem nam izredno nazorno opisuje v svojem članku „VERJEMITE, VRLI SLOVENCI“ slovenski zgodovinar Lojze UDE v ljubljanskem Delu. Sestavek objavljamo skoraj v celoti. (Op. ured.).

Nasproti jugoslovanskemu uveljavljanju teritorialnega značaja zaščite koroških Slovencev po avstrijski državni pogodbi govore koroški Nemci s Heimatdienstom, da se za tem uveljavljanjem skrivajo jugoslovanski napadalni nameni; dvakrat, leta 1918/1919 in 1945, da so stale jugoslovanske čete na koroških tleh... Če govori tako Heimatdienst, je to razumljivo. Saj je bil on tisti, ki je sistematično organiziral protizakonite šolske štrajke proti obvezni dvojezični šoli, rušenje partizanskih spomenikov ter porušenje vseh dvojezičnih krajev in tabel in kažipotov leta 1972.

KREISKY GOVORI O „PRASTRAHU“

S temi zakletimi sovražniki čistih pojmov dialog sploh ni mogoč. Ko pa o prastrahu govori tudi avstrijski kancler dr. Bruno Kreisky podpira tako govorjenje z najbolj odgovornega avstrijskega državniškega mesta zelo temne, zaskrbljive perspektive za bodočnost. Ponovno je govoril Kreisky o tem prastrahu na tiskovni konferenci na Dunaju 16. avgusta letos.

Državniku tako visokega položaja bi nadalje prisodili, da zna ločevati med današnjim položajem in položajem v letih 1918—1919 in 1941—1945.

Slovenske, jugoslovanske čete so se pojavile na Koroškem le v časih, ko je bilo koroško vprašanje kot razmejitveno vprašanje med Avstrijo in Jugoslavijo mednarodnopolitično in mednarodno pravno odprto, to je po prvi in drugi svetovni vojni oziroma med njo.

NAPAD HITLERJEVIH TOLP NA JUGOSLAVIJO

Med drugo svetovno vojno je koroško vprašanje mednarodnopolitično in mednarodnopravno odprl napad Hitlerjeve Nemčije na Jugoslavijo. Slovenci so bili v tem času od nacističnih političnih gangsterjev obsojeni na narodno smrt in razseljevani. A našli so v sebi moč, da so se uprli in se spustili v boj s fašističnimi, nacističnimi napadalci. Organizacija Osvobodilne fronte slovenskega naroda je zajela seveda vse Slovence, tudi koroške Slovence. Po mnenju Heimatdiensta in kanclerja bi se menda morala na koroški meji — na meji nemškega rajha — ustaviti. Slovenci so se partizansko borili povsod, kjer so naseljeni. Bili so edini partizani na tleh nemškega rajha. Ostali so to tudi še po moskovski deklaraciji z dne 1. 11. 1943, s katero so zavezniki razglasili za svoj vojni cilj tudi osvoboditev Avstrije — a pogojno! Tretji odstavek moskovske deklaracije se namreč glasi: **„Vendar pa se Avstrijo opozarja, da se nikakor ne more izogniti odgovornosti za udeležbo na strani hitlerjanske Nemčije in se bo pri končni ureditvi neogibno upošteval njen lastni prispevek za njeno osvoboditev.“**

Dejavnega, partizanskega prispevka Avstrija na tleh nemškega rajha nikdar ni dala. Slej ko prej so ostali koroški slovenski partizani na tleh nemškega rajha, na tleh Ostmarke. Ko so se borili proti nacistični Nemčiji, so se borili tudi za svobodo Avstrije. Tako koroški slovenski partizani upravičeno trdijo. Zameriti jim morejo ta boj le ljudje nacističnega duha, le ljudje nacističnega duha jih morejo in tudi v današnji Avstriji smejo zmerjati z morilci in roparji. Tako je prišlo do tega, da je Jugoslavija proti Avstriji, ki ni izpolnila pogoja po 3. odstavku moskovske deklaracije, torej kot delu nemškega rajha, zahtevala slovenski del Koroške. Le porajajočemu se sporu med blokoma se ima Avstrija zahvaliti, da Jugoslavija s to zahtevo ni uspela.

Na protestnih shodih naših delavcev se ponavljajo očitki, da Avstriji ni mogoče verjeti, da ne izpolnjuje svojih pogodbenih obveznosti nasproti Slovencem in Hrvatom v Avstriji, da je Avstrija, kakor se reče, pogodbeno nesposobna, vertragsunfähig, kakor je nemški izraz. Nikdar ni izpolnila obljub, ki jih je „slovesno“ dajala.

OBLJUBE PRED KOROŠKIM PLEBISCITOM

Pred koroškim plebiscitom 10. oktobra 1920 je koroški deželni zbor na slovesni seji 28. 9. 1920 soglasno sprejel in nato objavil tale razglas: „Začasna deželna zbornica, daleč od tega, da bi uporabljala metode jugoslovanskega nasilja in samovoljnosti, zastopa kot načelo bodoče deželne politike, politike sprave in pravičnosti. — V zavesti odgovornosti polne ure izjavlja torej v imenu zastopanega prebivalstva, da bo slovenskim sodeželanom varovala njihovo nacionalno posebnost, sedaj in za vse čase, in da bo njihovemu duhovnemu in gospodarskemu razcvetu posvetila isto skrb kakor nemškemu prebivalstvu dežele. Natančna izdelava teh načel bo dogovorjena po izvršeni zopetni združitvi z zastopniki koroških Slovencev. — Sicer pa so demokratična načela, na katerih je zgrajena avstrijska republika, poroštvo za to, da bo volja slovenskega prebivalstva prišla odkrito do izraza. — Koroški Slovenec bo torej znotraj svoje dosedanje koroške domovine našel poroštvo za obstanek svojega nacionalnega življenja in svojega gospodarskega in kulturnega razmaha. Združena v mirnem delu bosta oba narodna plemena našla priložnost, popraviti vso ono škodo, ki sta jo povzročila dolgoletna vojna in dveletna zasedba večjih delov dežele po nepoklicanih vsiljivcih.“

LETAKI V NEMŠČINI IN SLOVENŠČINI

Nešteto letakov v nemščini in slovenščini je raztrosila uradna nemška plebiscitna propaganda, v katerih so obljubljali Slovencem narodni obstoj tudi v Avstriji: „Mi bomo tudi pod Avstrijo v enotni Koroški naš ljubi materin jezik govorili, Slovenci bomo ostali...“, „Mi nočemo plačevati za srbski militarizem...“, „Satanska laž je, da bodo Slovenci izgubili svoj jezik, vero, slovenske duhovnike, učitelje in uradnike če glasujejo za Avstrijo. Kakor jasno vidimo,“ tako se končuje ta letak, „pri glasovanju ne gre za nobeno narodnostno vprašanje, ne gre za to, ali bodemo Nemci ali ostanemo tudi vnaprej vrli Slovenci, gre edino le za to — in to si naj dobro zapomni vsak in vsakdo! — ali bodo kranjski Srbi in srbski Kranjci našo domovino raztrgali ali ne! Torej Korošec, ki odda svoj glas za Avstrijo, ni narodni odpadnik, nobena Korošica ni narodna izdajnica. Z našim glasovanjem za Avstrijo je rečeno, da mi z Balkanci onkraj Karavank nočemo ničesar skupnega imeti! Slovenci, Slovenke, ostanemo na Koroškem! Videli boste, da bomo še Slovence na Kranjskem preživeli“.

PRELOMLJENE OBLJUBE IN POSPEŠENA GERMANIZACIJA KOROŠKIH SLOVENCEV

Toda že 25. novembra, dober mesec po plebiscitu, je isti koroški deželni upravitelj (to je provizoričen deželni glavar) dr. Arthur Lemisch, pod katerega vodstvom je razglasil koroški deželni zbor zgoraj citirano slovesno obljubo, podal pred istim deželnim zborom izjavo, da imajo koroški Nemci samo eno človeško dobo časa, da zapeljance pripeljejo nazaj h Koroški ter da v dobi ene generacije dokončajo delo prevzgoje in dovršijo koroško delo — pomikanja jezikovne meje proti jugu. Vsa koroška nemška družba, uradi, zlasti pa šola in v veliki meri tudi cerkev so se vključili v delo germanizacije.

Ta perfidna igra se je po drugi svetovni vojni ponovila, posebno z uredbo koroškega deželnega zbora z dne 3. oktobra 1945 o obveznem dvojezičnem šolstvu na določenem ozemlju Koroške, to je na ozemlju 62 občin, 9 sodnih okrajev. Med prvo londonsko konferenco namestnikov štirih zavezniških zunanjih ministrov od 14. 1. do 25. 2. 1947 je z namenom, da bi podprla avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja, v njegovem zavračanju jugoslovanskih ozemeljskih zahtev, sprejel koroški deželni zbor, zopet na slovesni seji, na predlog predstavnika avstrijske ljudske stranke Hansa Ferlitscha tole izjavo: „Po švicarskem zgledu smo na določenem ozemlju naše dežele v vseh občinah, v katerih prebiva tudi le majhen del prebivalstva s slovenskim materinim jezikom, uvedli dvojezični šolski sistem. Ne vprašamo otroka po tem, ali je Slovenec ali Nemec, temveč zahtevamo od vsakega učenca, da se nauči obeh jezikov. Prepričani smo, da je to v korist narodov, ki prebivata v naši deželi.“

AVSTRIJA HVALI UREDBO O DVOJEZIČNI ŠOLI

Avstrijski zunanij minister dr. Gruber se je na to na konferencah, ki so se ukvarjale s sestavo avstrijske državne pogodbe pohvalil z uredbo z dne 3. oktobra 1945 na moskovski konferenci 17. maja 1947, na londonski konferenci 29. aprila 1848 in še na tiskovni konferenci v Parizu septembra 1948. V Londonu je izjavljal dobesedno: „Avstrija je omogočila slovensko govorečim Koroščem časten kulturni razvoj. Vzorna zakonodaja o dvojezičnih šolah zavezuje celo popolnoma nemško govoreče prebivalstvo, da se uči slovenščine, da zagotovi temu jeziku splošno razumevanje v deželi.“

ŠOLSKA UREDBA RAZVELJAVLJENA

Takoj pa, ko so Avstrijci začutili, da Jugoslavija s svojim ozemeljskimi zahtevami ne bo uspela, so začeli šolsko uredbo z dne 3. 10. 1945 napadati. Sam dr. Gruber je bil med najhujšimi napadalci, predlagatelj, slovenske izjave v koroškem deželnem zboru z dne 28. 1. 1947. Ferlitsch pa je v Allgemeine Bauernzeitung z dne 5. 2. 1955 napisal: „Slovenščina je jezik smrtnih sovražnikov svobodne, nedeljive Koroške.“ Šolska uredba z dne 3. 10. 1945 je bila nato leta 1958 razveljavljena.

Spremljevalec dr. Gruberja na mednarodnih konferencah, nekdanji koroški deželni glavar Ferdinand Wedenig je v neki polemiki z dr. Karischem, politikom avstrijske ljudske stranke, vendarle napisal: „Dvorni svetnik dr. Karisch bo moral potrditi, da se je takratni zunanji minister dr. Gruber pred zavezniki vedno znova skliceval na šolsko uredbo 1945 kot izraz avstrijske tolerance in da je ta argument imel prav posebno težo pri odločitvi o mejah v prid Avstrije“ (Die Neue Zeit, 4. nov. 1958).

Tako izpolnjuje Avstrija svoje obljube nasproti Slovencem.

Avstrija tudi zdaj ne izpolnjuje svojih obveznosti iz avstrijske državne pogodbe z dne 15. maja 1955. V avstrijskem parlamentu 7. julija letos sprejeta zakona o posebnem štetju in o narodnostnih skupinah ne pomenita pravne garancije niti za obstoj Slovencev in Hrvatov v Avstriji, še manj pa sta ta dva zakona življenjsko pospeševalna, kakor trdijo.

Izjava SDS o položaju slov. manjšine na Koroškem

600 slovenskih učiteljev in profesorjev slovenskega jezika in književnosti z vseh šolskih stopenj na svojem strokovnem zborovanju v Portorožu in Trstu ter na svojem občnem zboru svojega SDS od 13. do 16. 10. 1976 ponovno protestira zoper obnašanje republike Avstrije oziroma njenih političnih oblasti do slovenskega življa na Koroškem. Slavistično društvo Slovenije je takšno ogorčenje javno izrazilo že nekajkrat v preteklih letih, še posebej poudarjeno pa ga izraža v današnjem trenutku, ko je avstrijski politični cinizem za ta del dosegel svoj višek: bodisi z nameravanim preštevanjem, bodisi z utemeljevanjem in razlaganjem tega preštevanja, bodisi s pretepaškimi ali tiho represivnimi policijskimi nastopanji zoper manjšino, bodisi s političnim podleganjem enemu najbolj nazadnjaških in s sodobno Evropo popolnoma nezdružljivih elementov svoje družbe, to je provincializiranemu, pa prav v provincializmu toliko bolj zagrizenemu in brezobzirnemu recidivu hitlerjevskega nacifašizma, utelešenega v zbirki različnih hajmatdinstovskih organizacij, njihovih javnih nastopov in pogromov (npr. znani Tafelsturm).

Kar zadeva nameravano preštevanje, menimo, da je takšno preštevanje politično dejanje zoper avtohtonost in suverenost celotne slovenske narodne skupnosti. Koroška je bila pred poldrugim tisočletjem in potem še tisoč let zibelka prve slovenske srednjeevropske kulture, prvih oblik slovenskega javnega, knjižnega jezika, bila je eno nezamenljivih središč sodobnega slovenskega narodnega preroda pred poldrugim stoletjem in kasneje in zato je sleherno dejanje zoper njeno avtohtono slovensko prebivalstvo in kulturo obenem dejanje zoper slovensko kulturo, SR Slovenijo oziroma slovensko narodno skupnost sploh.

Še več: je obenem dejanje zoper najbolj avtentično koroštvo, pa naj je to koroštvo slovensko ali nemško. Koroška duhovna in širše družbena tradicija namreč ne pozna tistega sovraštva, na katerem temelji nameravano preštevanje. To sovraštvo je za Koroško politični in ideološki uvoz, superstrat iz 19. stoletja, danes že zdavnaj atavizem, tuj celo interesom sodobnega kapitala, kaj šele demokratičnim socialističnim družbenim nazorom. — Tisto, kar je resnično, avtohtono duhovno koroško sporočilo, je istovetno z najbolj plemenitim in resničnim evropskim humanizmom, pa naj gre pri tem za Gutsmana, Jarnika, Janežiča, Majarja, Prežiha, Lipuša, Messnerja ali za Perkoniga, Handkeja, Jonkeja, Turrinija, Scharfa. Niti eden velikih koroških kulturnih duhov, ki so pognali iz resnične koroške tradicije, ni po svojih nazorih niti približno enak hajmatdinstovskemu besednjaku, ideološkemu, političnemu ali celo materialno represivnemu arzenalu.

Preštevanje na Koroškem je torej preštevanje tega, do kod že se je Koroška izneverila svoji resničnosti, zraven seveda pravi demokraciji in človeški podobi. Za Slovence se že vsaj od poplebiscitnih in gestapovskih časov naprej natančno ve, kje vse so; s preštevanjem se bodo manifestirala za Avstrijo neizmerno usodnejša vprašanja. Žal se tega v Avstriji zavedajo predvsem neoblastvene skupine demokratičnih državljanov, njim izrekamo slovenski slavisti vse priznanje in zahvalo: ne samo za to, kar delajo za svoje „tujce v domovini“, za „svoje“ Slovence in Hrvate, marveč za celotno demokratično Evropo jutrišnjega dne.

Med nerešenimi vprašanji slovenske manjšine na Koroškem in hrvaške na Gradiščanskem pač zmeraj znova — kot učitelji slovenščine — poudarjamo zlasti vprašanje šolstva; pa ne samo, kar zadeva učence oziroma njihove starše, ki so podvrženi šikanoznemu prijavljanju za pouk slovenščine ter številnim ozadnim, skritim, nizkotnim, toda perfidnim pritiskom za ta del, marveč tudi kar zadeva učitelje, za katerih dodatno strokovno usposabljanje nikakor ni poskrbljeno (kakor se je to delno že uredilo v Italiji). S tem v zvezi ponovno poudarjamo svoje stališče: vsaj tisto, kar je bilo za

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ob robu povedano:

MOLITI: SLOVENSKO ALI NEMŠKO?

Bil je pravzaprav žalosten povod. V Proboju je umrl neki mizar. V hiši žalosti je ležal na mrtvaškem odru. Da bi bil rajni posebno zaveden, se sicer ni dalo reči — kljub izključno nemškim trakovom na vencih ob vznožju krste. Nemec pa kljub temu nikoli ni bil. V sobi, kjer je bil rajni ležal, so se zbrali žlahta, sosedje in ostali, ki so ga cenili in sedaj žalovali za njim. Ob takih prilikah ljudje navadno molijo za pokojnikovo dušo.

V tem primeru je bilo drugače. Kajti odločitev za molitev je bila pretežka: slovensko od žalujočih nihče ni hotel moliti, nemško pa znali niso. Torej klepetanje in kramljanje. Ena od žalujočih najbrž še ni docela doumela plebiscitnega značaja ne-molitve: kramljala je po slovensko. „Kärntner, sprich deutsch!“ je nato nekdo izustil namesto očenaša. Nagovorjena mlada žena je pogledala še enkrat okoli sebe, kakor da bi se hotela prepričati, da le ni sredi heimatdienstovskega zborovanja. Ko se je prepričala, da ni sanjala, je ostala v hiši žalosti.

ZASTAVA PROTI ZASTAVI

Bilo je zadnjo nedeljo. Na poti na Robeže. Nekaj sto metrov pred spomenikom. Enonadstropna hiša. Pozdravila nas je koroška zastava. Verjetno povsem nova. Bila je še lepo zlikana. In svetila se je. Visela je z okna v prvem nadstropju.

Nekaj sto metrov naprej, pri spomeniku. Tam je vihrala avstrijska zastava. Tudi spomenik je bil zagrnjen z avstrijsko zastavo. Spomenik partizanom. Spomenik prvemu oboroženemu spopadu slovenskih partizanov z nemškimi nacističnimi enotami na Koroškem. Spomenik protinacističnim borcem, borcem za svobodo. Tudi za svobodo Avstrije.

Bilo je zadnjo nedeljo na Robežah. Dve zastavi, dva svetova.

ježek

VABILO

na dekanijsko srečanje mož za dekanije Tinje, Velikovec, Dobrla vas, ki bo v Tinjah, v nedeljo, 7. novembra 1976, od 14. do 16. ure.

Odbor katoliških mož

IZJAVA SDS O POLOŽAJU SLOVENSKE MANJŠINE NA KOROŠKEM

(Nadaljevanje s 3. strani)

slovensko manjšino na Koroškem dobro bodisi v obliki obljub bodisi dejanj pred plebiscitom 1920 in pred sklenitvijo avstrijske državne pogodbe 1955, bi moralo biti dobro tudi po plebiscitu in po letu 1955. Evropska zgodovina pozna zelo malo primerov tako cinično in naglo snedenih obljub, kakor se je to že dvakrat zgodilo na Koroškem.

Tako slovenski slavisti skupaj z drugimi delovnimi ljudmi SRS in SFRJ zahtevamo od republike Avstrije, da odstopi od nameravanega manjšinskega preštevanja in da kar se da dosledno in naglo uresniči določila avstrijske državne pogodbe, še posebej njenega 7. člena. Obenem podpiramo stališče SFRJ in SRS do tega vprašanja in izražamo podporo slovenski in hrvaški manjšini v republiki Avstriji, pa tudi vsej tisti demokratični javnosti v republiki Avstriji, ki ve, v kakšna zgrešena in tudi usodna dejanja se ta čas odločajo vodilne avstrijske politične stranke.

V Portorožu, 16. 10. 1976.

Slovenski slavisti

DOLINA — RADIŠE:

Prisrčno srečanje s koroškimi Slovenci

Iz Doline na Primorskem v Italiji smo prejeli poročilo, ki govori o gostovanju radijskih pevcev in kako iz srca so jih sprejeli naši primorski slovenski bratje. (Op. ured.).

„Rož, Podjuna, Zila —
venec treh dolin,
moja domovina
narod moj, trpin“.

Ob mehkih in občutenih zvokih te pesmi, v kateri se najzgovorneje prepletajo globina koroške duše, vsa tragika neizprosnih razmer, v katerih živi tamkajšnji slovenski živelj in hkrati neuklonljiva volja, da se le-ta ohrani in enakopravno razvija, se je dejansko pričelo in zaključilo nedeljsko srečanje s koroškimi brati. Mešani pevski zbor z Radiš, gost dolinskega prosvetnega društva „Valentin Vodnik“, se je s to pesmijo, takoj po prihodu v Dolino, poklonil padlim v NOB pred dolinskim občinskim spomenikom in s to pesmijo se je po popoldanskem koncertu v mali dvorani Kulturnega doma poslovil od številnega občinstva, ki se je udeležilo solidarnostnega srečanja s koroškimi Slovenci.

Tako prisrčnemu, doživetemu in iskreno občutenemu srečanju že dolgo nismo bili priča. Izredno toplega sprejema so bili Korošci deležni tako v Dolini in na občini, kot popoldne v Kulturnem domu, ko se gostje in gostitelji niso in niso mogli ločiti.

Osnovna ideja, ki je prevevala to srečanje, je bila ideja solidarnosti s trdim bojem, ki se v tem obdobju bije na Koroškem in od katerega je odvisna vsa usoda koroških Slovencev. Gostje so skratka lahko odnesli s tržaškega srečanja predvsem občutek, da v svojem boju niso osamljeni in da imajo iskreno in popolno podporo ne le matične domovine, temveč tudi tistih Slovencev, ki jim je bila dodeljena podobna usoda.

Ti občutki izhajajo tudi iz zahvalnih nagovorov tajnika društva z Radiš in podpredsednika koroške Slovenske prosvetne zveze Tomaža Ogrisa, tako dopoldne na županstvu, kot popoldne v Kulturnem domu.

ŠT. JAKOB V ROŽU — MOKRIJE

(Poroka)

V soboto, 16. oktobra, sta si pred oltarjem podružnice v Mokrijah obljubila večno zvestobo Mili Kimovec iz Mokrij in Janko Zwitter s Tešinj pri Št. Jakobu. Poročno mašo in obrede je opravil ženinov rojak dr. Andrej Kajžnik s Plešivca pri Gospe Sveti. V prisrčnem nagovoru ju je opozoril, da se s poroko pričenja drugo življenjsko obdobje, ko mož in žena v medsebojnem sožitju osebno zorita v življenjsko polnost. „Kjer sta dva združena v Njegovem imenu, je On med njima“. Liturgijo so okrasili dobrlaveški cerkveni pevci z izbranimi pesmimi, vmes pa je počastil par še šentjakobski moški zbor, v čigar imenu je izrekel čestitke g. kaplan Tratar.

Sledila je pri sosednjem Rošerju vesela ohcet, kamor je bilo vabljenih okoli sto svatov. Ob veseli pesmi in poskočni godbi so hitro minule urice in to ne brez običajne kraje neveste, ženina in rjušnice.

Mlademu paru želimo na novi poti mnogo sreče in tihega veselja pa blagoslova.

HOLBIČE

V Holbičah pri Škofičah je umrl Feliks Piček, pd. Kordežov oče, star 73 let.

Rajni Kordežov oče je bil do smrti zvest svoji slovenski narodni skupnosti. V tem duhu je vzgajal tudi svoje otroke. Feliks Piček je bil aktiven prosvetar, poleg tega se je udejstvoval tudi na zadružnem področju, v domači zadrugi v Škofičah. V zadrugi se je zavzemal za pomoč vsem, ki so jo potrebovali.

Pogreba, ki je bil v Škofičah, se je udeležilo mnogo žalnih gostov od blizu in daleč, ki so pokojnega Kordeževega očeta pospremili na zadnji poti. Pogrebne obrede je opravil domači župnik g. Nadrag. Ob grobu se je od rajnega Feliksa Pička poslovil predsednik škofiške zadruge Lovro Kramer, domači pevski zbor pa mu je zapel v srce segajoče žalostinke.

MLINČE

Pri obiranju sadja se je prejšnji teden ponesrečil Matevž Wakounig. Padel je z drevesa in si nalomil hrbtenico. Odpeljali so ga v celovško bolnišnico.

Želimo mu, da bi okreval čimprej!

Ljubljanska televizija nam je sporočila, da bo na dan Vseh svetnikov, to je 1. novembra t. l. prenašala ob 20. uri film

„VRNITEV“

ki so ga posneli po noveli slovenskega koroškega pisatelja Janka Messnerja.

Sele: poroka in dan starih

Poroka

Pred kratkim smo poročali o dveh novih zakonskih parih. V tretje gre rado, pravi pregovor. In res je bilo tako! Grosov Mirko Roblek, cestni delavec in posestnik, pd. Spod. Dovjakove kmetije, je v soboto, 23. oktobra, stopil pred poročni oltar domače cerkve s svojo izvoljenko Kristino Šmigoc, natakarico v Fallejevi gostilni. Tako sta s poroko postala zakonski par. Nevesta je doma iz župnije sv. Andreja v Halozah na Štajerskem in je bila že 6 let v službi. Tako se je zopet ena Fallejevih uslužbenk omožila kakor že cela vrsta pred njo. Ljudje pravijo: Če se katero dekle želi omožiti, ji je treba kar k Falleju v službo stopiti!

Mlademu paru želimo mnogo sreče na skupni življenjski poti!

Dan starih

Prisrčna družabnost je družila naše stare občane na dan starih v nedeljo, 24. oktobra, v farni dvorani. Kakor rajni župan Herman Velik je tudi njegov naslednik sedanji župan g. Tonej Hribernik z občinskim odborom našim starim možem in ženam pripravil po prisrčnem pozdravu slavje s skupnim kosilom. Organiziral ga je g. kaplan Matko, kuhinji je načelovala Adamkova Jacinta, gojenka triletne gospodinjske šole v Št. Jakobu v Rožu, druga dekleta pa so obložila mize z jedjo in pijačo.

Pa ne samo za želodec je bilo poskrbljeno, ušesom in očem so nudili prijeten užitek pevci na odru. Več domačih pesmi so zapeli fantovski kvintet, moški zbor pod vodstvom g. Mire in mešani zbor, ki ga vodi naš Francej Čertov. A tudi folklorna skupina je ob veselih zvokih harmonike gibčno zarajala, da smo skoraj že tudi mi začeli juckati. Najstarejše občane, ki se slavlja niso mogli udeležiti, pa je na domu razveselilo poslano darilo.

Vse slavje je izzvenelo v navdušenju: Mi se imamo radi!

V današnji številki nadaljujemo z dokumentacijo o „tolerantni Koroški“. Zgornji faksimile kaže enega od odgovorov na informacijski letak osrednjih organizacij. Slovencem bi kot najboljši recept zapisali smrt. Da ne bo kdo rekel, da je to pač poedinec: takih pisem sta dobili osrednji organizaciji še in še...

PRIREDITVE

Od sobote, 30. X. 1976, ob 15. uri, do nedelje, 31. X. 1976, do 17. ure

SEMINAR ZA ZAKONCE
„Pogovor med zakoncema“

Voditelja: mag. Janko Merkač
rektor Jože Kopeinig

Tečaj je smiseln samo, če se ga udeležita zakonca skupno.

V soboto, 6. XI. 1976, od 15. ure do 18. ure

SESTANEK IN POGOVOR ZA STARŠE IN VZGOJITELJE

„Učni uspehi otrok“
„Sodelovanje med šolo in starši“
Referent: ravnatelj Mirko Srienc

Od ponedeljka, 8. XI. do četrtka 11. XI. 1976

DUHOVNE VAJE ZA TRETJI RED

Vodja: p. Roman Motore

CICIBAN TELOVADI
(za 3- do 6-letne otroke)

Ravnateljstvo Slovenske gimnazije daje, z dovoljenjem deželnega šolskega sveta, na razpolago gimnazijsko telovadnico. Gospa mag. Maja Kupper bo telovadila s 3- do 10-letnimi ob petkih od 16. do 17. ure. Prva ura bo v petek, 29. oktobra 1976. Otroci naj prinesejo s seboj majico, hlačke in brisačo. Telovadili bodo bosi. Gimnazija je v Ebentalerstraße 14.

IZLET PO SLOVENIJI

Prireditelj: SPD „Jepa“ — Loče ob Baškem jezeru
Čas: nedelja, 14. novembra 1976
Odhod: ob 6. uri zjutraj iz Loč
Prijave: Jožko Wrolich, 9582 Loče, tel. 0 42 54 - 21 42

PEVSKI KONCERT V SPOMIN HERMANU VELIKU

Prireditelj: SPD „Košuta“ v Selah
Kraj: farna dvorana v Selah
Čas: nedelja, 31. X. 1976, ob 13.30
Gostuje: Slovenski oktet

PEVSKI KONCERT

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza v Celovcu
Kraj: farna dvorana v Škocijanu
Čas: nedelja, 31. X. 1976, ob 19.30
Gostuje: Slovenski oktet

Pred koncertom bo ob 17. uri na domu Valentina Hartmana v Klopinju odkritje lesene plastike „Rej pod lipo“, ki jo je Slovenski oktet ob svoji 25-letnici poklonil našemu zaslužnemu zborovodju.

Zveza koroških partizanov in jugoslovanski generalni konzulat sporočata, da bo v petek, dne 29. oktobra 1976, polaganje vencev na grobišča padlih partizanov.

Osrednja proslava bo ob 16. uri na pokopališču v Št. Jakobu v Rožu, kjer bo nastopil tudi mešani pevski zbor „Rož“ pod vodstvom Lajka Milisavljeviča.

Naše rojake naprošamo, da poskrbijo, da bodo grobovi padlih partizanov dostojno očiščeni!

Berite in širite „nt“!

Srečanje pisateljev v Štatenbergu

POSVEČENO STOTI OBLETNICI CANKARJEVE SMRTI

13. srečanje pisateljev, esejistov in literarnih zgodovinarjev na Štatenbergu, ki že tradicionalno poteka v organizaciji mariborskega pododbora društva slovenskih pisateljev, je bilo izredno kakovostno; že število referatov — njihovih avtorjev je bilo 16, številni razpravljalci pa so imeli pravzaprav koreferate — priča, da so prišli njegovi udeleženci temeljito pripravljeni nanj, vsekakor pa gre pripisati tehtnost srečanja vsebini prebranega in povedanega na njem. Kot kaže, je bil žgoče aktualno izbran moto srečanja, le-to je bilo namreč posvečeno stoti obletnici Cankarjeve smrti, zato so zbrani pisatelji ob geslu „v areni življenja sem stal" našli kopico iztočnic in sinonimov za razmišljanje.

Predsednik društva slovenskih pisateljev Ivan Potrč je razpravljal o Cankarjevem Kurentu in ustvarjalčevi črnogledosti pri upodabljanju lika slovenskega „žalostnega muzikanta", dr. Franc Zadravec je z odlično študijo obdelal hrepenenje v Cankarjevem pisanju in ga osvetlil kot boj človeka za svobodo in kulturno rast, Cvetko Zagorski je sebi in drugim zastavil vprašanje ob Cankarjevi dediščini in njeni aktualnosti pa poudaril pisateljevo vlogo v boju zoper vsakršno razčlovečenje, Branka Jurca je govorila o mladinski književnosti sodobnega časa v primerjavi s Cankarjevim Mojim življenjem.

In še so se iskrila spoznanja in spopadala različna mnenja; razprave za simpozijsko mizo in med odmori so povzročale referentske besede Emila Freliha (Cankarjeva dela v naši glasbeni sedanjosti), Miloša Petroviča iz Kruševca (simbolika ognja v Hlapcu Jerneju), Branka Rudolfa (pisateljevanje in zavest), Dalibora Cvitana iz Zagreba (vloga umetnika danes, v preteklosti pa pri nas in v svetu s stališčem, da se umetnik izpoveduje s svojim delom), Vladimira Kocha (umetnikova angažiranost), Nade Gaborovičeve (Cankar nam je iztočnica za spopadanje s problemi današnjega časa), Ljubiše Djidiča (Cankarjevo delo — metafora za bodočnost), Srečka Goloba (obdelava in primerjava filmskih stvaritev po Cankarjevem Martinu Kačurju in povesti Na klancu), Janeza Švajncerja (transponiranje Cankarjeve misli o strpnosti v nestrpnosti današnjega časa), Nedjeljka Fabria (odmevi Cankarjeve besede v italijanski književnosti) pa Vladimira Gajška, ki sta se zavzemala — zlasti drugi — za ustreznejše družbeno vrednotenje pisateljevega dela.

Letošnje štatenberško srečanje pisateljev pa je v bistvu prelomnica v primerjavi z dosedanjimi dvanajstimi; novosti je vneslo v svoj delovni krogotok.

Najprej — več stika s preprostim človekom. Neposrednim proizvajalcem. Pravzaprav — sploh stik. Pisatelji so letos pričeli z obiski podjetij v občini gostiteljici — Slov. Bistrica —. Tokrat so bili v izredno gostoljubnih gosteh v kmetijskem kombinatu Slov. Bistrica in EMI Poljčane; ni šlo za tog literarni večer, marveč za prijateljsko in človeško kramljanje s kmetijskim ali industrijskim delavcem, ob njegovem stroju, na njegovem delovnem mestu. Kaj ga teži, kako pojmuje svoje duhovno življenje, kaj mu ga onemogoča ali uresničuje...

Potem več živega stika z mladimi ljudmi. Pisatelji so v času letošnjega štatenberškega srečanja obiskali tri osnovne šole v občini, na enem simpozijskem popoldnevu pa so jim bili v gosteh mladi literati iz mariborskih srednjih šol.

Novost pa je — navsezadnje — tudi aktualnost razpravljalskih tem. Ugotovitev, da je prav Cankar iztočnica za razmišljanje ob problemih, ki tarejo današnjega pisatelja, je majčkeno botrovala tudi geslu naslednjega srečanja; avditorij se je odločil za tematiko od naše moderne pa do danes...

(Večer)

Ob 100-letnici rojstva Jacka Londona

Kot je znano, je naš list lani in letos objavljal izredno napeti pustolovski roman „Tri srca". Njegov avtor je svetovno znani romanopisec Jack London (rojen 1876 v San Franciscu), katerega stoletnico rojstva se letos spominja ves kulturni svet.

Življenje Jacka Londona, s pravim imenom John Griffith, je bilo nenavadno pestro, polno preskokov in padcev.

Kot pisatelj je bil samouk, še pred tem pa se je ukvarjal z mnogimi posli, največkrat je bil ročni delavec, gnalo ga je tudi po svetu, najprej kot mornarja, zatem kot časnikarja in pisatelja. O njegovem življenju nam je Irving Stone napisal knjigo Mornar na konju.

Če se danes spomnimo stoletnice Londonovega rojstva, storimo to iz več razlogov: njegova dela, ki jih imamo prevedena skoraj vsa (glavna) tudi v slovenščino, so gotovo močno vplivala na našega bralca. Naj omenim samo nekaj njegovih najboljših del: **Tri srca, Dolina meseca, Martin Eden, Beli očnjak, Zgodbe z južnega morja, Otroci mraza, Klic divjine.** V teh delih je London predvsem pisatelj, ki ga zanima človekova individualna usoda. Razen človeka pa je London izvrstno znal opisati tudi živali in prirodo.

Druga stran Londonovega življenja (pa tudi pisanja) je povezana z njegovim osebnim pogledom na svet in na družbo. Vsekakor je bil London prepričan socialist. Že zelo zgodaj je tudi postal član socialistične stranke, čeprav se je iz raznih vzrokov pozneje ločil od nje. Kakšen je bil njegov, nedvomno revolucionarni pogled na družbene spremembe, je povedal zlasti v dveh knjigah: v Ljudeh iz brezna, kjer je opisal skrajno neznosno življenje delavskega razreda Anglije, ter še posebej v vizionarni **Železni peti,** ki je izšla v slovenščini dvakrat.

Redkokateri pisatelj je s tako prodornim pogledom v prihodnost predvidel neizogibni spopad med kapitalističnim in delavskim razredom (knjiga je izšla l. 1907, deset let pozneje je izbruhnila oktobrska revolucija) kot je to storil London v Železni peti. Knjiga je napisana z žarom in s tako zanesenostjo, da je postalo strah celo socialiste same.

Romanopisec Jack London pa je ustvaril še celo vrsto kratkih zgodbic, zelo priljubljena literarna zvrst za bralca naše moderne dobe. Njegova literarna žetev obsega 19 romanov, 152 kratkih zgodbic in številna avtobiografska dela. V tem obsežnem pisateljskem opusu prevladujeta kot tematika, pustolovstvo in poslovna podjetnost mladega ameriškega človeka na začetku tega stoletja.

Jack London je umrl še razmeroma mlad. Kot štiridesetletnik je leta 1916 napravil samomor.

Pred 70 leti je umrl Henrik Ibsen

Letos se spominjamo smrti enega izmed najpomembnejših dramatikov modernega časa, Henrika Ibsena.

Norveška prestolnica Kristianija, današnji Oslo, ni do tedaj še doživela veličastnejšega slovesa od kakega pokojnika. Prisotni so bili kralj, ministri, člani vlade in parlamenta, diplomatski zbor, delegati iz vse Evrope in množice spoštovalcev Ibsenovih del.

Henrika Ibsena (1828—1906) poznamo predvsem po njegovih dramah, med katerimi so najpomembnejše: Peer Gynt, Stebri družbe, Sovražnik ljudstva, Strahovi, Divja raca, Nora, Hedda Gabler, Gospa z morja, John Gabriel Borkman.

Po svojem svetovnem nazoru je bil Ibsen romantični individualist in anarhist kot mnogi veliki pisatelji „meščanskega" 19. stoletja in je v svojih realističnih dramah, ki predstavljajo najpomembnejši del njegovega ustvarjanja (pozabiti pa ne smemo tudi na Peer Gynta iz njegovega predrealističnega obdobja), risal iluzije („življenjske laži"), nevroze in izrinjanja članov meščanske družbe. S svojo analitično dramaturgijo je osvetljeval njihove zmote in polome ter njihove podedovane obremenitve. Posmehoval se je zakonu, temelječemu na konvencijah. Izredno močno je vplival na razvoj evropske, toda v petdesetih in šestdesetih letih tudi ameriške drame.

MI IN NAŠE ZDRAVJE:

Mraz človeka postara

LJUDJE V TOPLIH KRAJIH ŽIVIJO DLJE

Srečni so tisti, ki žive v krajih z milim podnebjem, kjer ne poznajo zime in mraza. Učenjaki namreč dokazujejo, da mraz človeka postara.

Narava je poskrbela, da sledi mrzli zimi pomlad in tej toplo poletje. S poskusi na podganah so znanstveniki ugotovili, da so pokazale njihove koronarne žile (večnih žil na srcu), ki oskrbujejo srce s krvjo očitne znake poapnelosti, če so poskusne živali imeli devet do dvanajst mesecev na temperaturi 1 do 4 stop. C pod ničlo. Kontrolne živali, ki so jih toliko časa imeli na temperaturi 22 do 28 stopinj C nad ničlo, niso kazale nobene predčasne poapnelosti srčnih žil. Obe skupnosti podgan sta dobivali med poiskusi enako hrano, ki ni vsebovala mnogo maščob.

Telo se brani posledic mraza

Že davno je znano, da se ob vplivu hudega mraza poskuša telo ubraniti njegovih posledic. Najprej se zožijo podkožne žile in koža pobledi, telo se strese, ker se organizem upira zgubi toplote. Če se mraz stopnjuje, do skrajnosti zožene žile ohromijo in v začetku bleda brezkrvna koža ob širjenju žil zopet pordi. Nastane zastajanje krvi in koža se obarva modrikasto: to je posebno opaziti pri ozeblini. Če pretok krvi na površini telesa povsem preneha, posebno na tankih in nezavarovanih mestih — na ušesih, nosu, prstih in rokah in nogah — bo še večji mraz povzročil hude okvare z nastajanjem mehurjev in gangrene (odmiranje tkiva v živih organizmih zaradi motenj v krvnem obtoku).

Pomanjkanje krvi v površinskih delih telesa

Zaradi hudega mraza povzroča naval krvi k notranjim organom; posebno možgani so prepolni krvi. Ker se kri počasneje pretaka po žilah tudi počasneje kroži skozi pljuča, to pa zopet kvarno vpliva na živčne centre v možganih, ki prejemajo premalo kisika. To se kaže v pomanjkanju volje za gibanje v hudi utrujenosti ter nenavadni in nepremagljivi želji po spanju. Temu se pridruži nemoč za pravilno in razsodno razmišljanje in slednjič popolna nezavest. Smrt zaradi zmrznjenja je smrt zaradi zadušitve, ker srčni in dihalni center v možganih zaradi znižane temperature krvi prenehata delovati. Že Hipokrat je sodil, da je telesna toplota vir življenja.

Raziskave o mrazu

Najnovejše raziskave o mrazu so dognale, da so nastali pri podganah znaki poapnelosti koronarnih žil prej, če so živali hranili z zelo mastno hrano. Znano pa je, da toplokrvci že nagonsko uživajo pozimi več maščob, ker znaša toplota izgorevanja grama maščob 9,3 kalorije, grama beljakovin ali ogljikovih hidratov pa samo 4,1 kalorije. Mastna hrana daje torej telesu več toplote. Kakor zahteva peč v mrzli zimi več kuriva, tako ga potrebuje tudi telo, a to odlaga žlindro na stenah žil.

Zaščitna sredstva proti mrazu

Iz izsledkov poskusov na podganah sledi nauk, da mora človek najti pravilno razmerje med mastno hrano, ki daje telesu toploto, in drugimi ukrepi, s katerimi se zavaruje proti zimi in mrazu. Topel zimski klobuk, topla vratna ruta, zimski plašč in toplo perilo, tople volnene nogavice in s krznom podloženi zimski čevlji — vse to so odlična zaščitna sredstva proti mrazu in dajejo človeku občutek ugodja. Po najnovejših dognanjih vplivajo kar pomlajevalno in podaljšujejo življenje, ker je nevarna poapnelost koronarnih žil posledica dolgotrajnega mraza in uživanje kaloričnih maščob.

Centralno ogrevanje stanovanj ali vsaj »dobro temperirana« soba varujeta v hudi zimi koronarne žile srca. Zato je povsem razumljiva težnja mnogih ljudi, ki to denarno zmorejo, da se pozimi presele v tople južne kraje. Dokazano je, da mraz človeka postara.

Dr. T. Z.

Za ženo in dom

Varčevati ali zapravljati

Svojevrstno ogledalo družinskih financ ter dinamike potrošnje v družinah so otroške drobižnice. V mislih imam žepnino, ki jo otroci dobivajo za sprotno rabo in nima nič opraviti z otroško hranilno službo. To sta dva povsem različna gmotna pojma in ju otroci tudi zelo zavestno ločujejo pri svojem ravnanju s pridobljenim denarjem.

Nekdaj so otroci vsak denar, bodisi podarjen ali prislužen, praviloma vlagali v hranilnik, ob svojem času pa so skupaj s starši odločali, ali ga bodo izpraznili v hranilnici na knjižico ali bo zbrani znesek kako drugače namensko uporabljen. V današnjem času pa skoraj ni otroka, ki bi ne imel še prostega denarja, s katerim osebno razpolaga in zanj praktično ni nikomur odgovoren. Ob tem denarju, ki razen imetnika nikogar „nič ne briga", bi se kazalo vsaj kratko pomuditi.

Splošno znano je, da ima otrok največje veselje s stvarmi, v katere se nihče nima pravice vtikati in je njegova stvar, če in do kolikšne mere se mu zdi vredno o njih z odraslimi razpravljati. Med take stvari spada tudi žepnina. Otrok jo vključuje kot romantično sestavino v svet svoje pustolovske fantazije, v katerem nepopisno uživa kot pravljični jezdec na belem konju, ne glede na rezultat te svoje vznesenosti, ki je lahko prijetno vzpodbuden, lahko pa tudi prav klavrn, če je šel denar neumno po zlu. Žepnina je skratka zadeva otrokove svobodne osebnosti.

Starši se navadno zavedajo daljnosežnega pomena oblikovanja otrokovega gospodarnostnega in varčnostnega čuta. Dokler mu ne dajo priložnosti, da sam obrača svoj denar, se tudi ne more izkazati bodisi kot varčevalec ali zapravljivec. Ob dirigirani varčnosti, koliko je otrok pri njej sodeloval z lastno voljo in preudarkom. Če mu pa damo denar s pripombo, da mu zaupamo in se s svojimi kontrolnimi pogledi umaknemo v zakulisje, odkoder ga neopaženi spremljamo, tedaj se šele izkaže, ali in koliko so naši varčnostno-vzgojni vplivi padli na rodovitna tla.

Redkokdo ima več priložnosti za opazovanje otrok v tem pogledu kakor učitelji in vzgojitelji. Odprtim očem se razkriva širok razpon raznolikih nagibov v ravnanju z denarjem. Vsekakor prevladujejo lahkoživčki, ki denarja ne cenijo in se jim prav nič ne „smili", kar je v prenekaterem primeru odsev načina, ali so si starši oziroma drugi darovalci denar z lahkoto ali s težavo pridobili.

Če odštejemo manjše število onih, ki se v denarju kopljejo, še vedno preostaja kar lepo število šolarjev, ki prejemajo mesečno poprečno po sto šilingov žepnine. To je relativno precejšen znesek, če pomislimo, da gre ta denar v glavnem za nasladila, žvečilni gumi, sladoled itd. Z leti, ko se razširjajo otrokove potrebe na cenene stripe, kino in prepovedane cigarete, postaja ta stotak kajpada vse okroglejši, s tem pa tudi njegov varčnostni čut vse bolj ohlapen.

Razumljivo je, da mnogim otrokom tako lahkomiselnega odnosa do denarja ni mogoče očitati, bodisi da za razmetavanje nimajo možnosti (če bi imeli več cvenka, bi ga že znali pognati) ali pa, ker morajo za svoje potroške neradovoljno dajati staršem odgovor. Nobenega dvoma pa ni, da želja po večjem in nekontroliranem trošenju poganja globlje korenine tudi pri otrokih, ki jih tenka denarnica staršev prisilno vklepa v okvire skromnosti. Pač kot odsev ustrezne mentalitete staršev, ki tudi postajajo žrtev sodobnega idola potrošništva.

Toda od koga naj se otroci navzamejo trajnega čuta varčnosti, če ne od staršev? Samo oni lahko od dne do dne pred svojimi otroki izpričujejo zdravo ekonomiko s tem, da postavljajo razumne meje svojim količinskim željam po dobrinah. Skopuštvo je nesmisel, brezumno razpravljanje pa nesmisel s krono na glavi! Le starši, ki v praksi priznavajo to resnico, so z lastnim zgledom zmožni vzgojno doseči, da bo otrok kljub popolni svobodi znal in hotel pametno obračati svojo žepnino, v poznejšem, zrelem življenju pa svoj zaslužek.

Varčnostno usmerjen mladi rod bo nedvomno najboljši sad na drevesu naše ekonomske prihodnosti.

SPOMINI IZ SOVJETSKE ZVEZE: (6. nadaljevanje)

Eremitaža, eden največjih umetnostnih muzejev na svetu

(M. Kumer-Črčej)

Popoldne so nam dali prosto. Večina nas je šla počivat in smo se v posteljah pošteno oddahnili. Šele proti večeru smo šli v mesto nakupovat. Trgovine so odprte do devetih. Kupcev je ogromno in je težko priti na vrsto. Bolj se čas bliža zaključku, tem bolj pritiskajo množice h prodajalcem. Samopostrežnih trgovin z vozički na Ruskem nismo videli. Prodajajo podobno kot pri nas v veleblagovnicah. Najprej s kroglicami izračunajo znesek in ga zapišejo na listek. Nato greš k blagajni in vplačaš. S potrdilom dobiš potem kupljeno blago. Cene so menda v vseh trgovinah enake in so za njih razmere prikrojene. Tudi za turista so visoke, ker menjajo za en rubelj 25 šilingov. Za tisočak dobiš samo 40 rubljev, ki jih kaj hitro potrosiš. Poceni pa so javna prevozna sredstva. Za taksi, ki nas je peljal v središče mesta, smo dali štiri in pol rubljev. Nazaj grede smo se peljali s podzemsko železnico in javnim avtobusom. Plačali smo 40 kopejk. Leningradska podzemska železnica je manjša kot moskovska, a globlja, ker mora iti pod vsemi rekami razvejane Neve. Menda sega čez sto metrov v globino.

Šestega dne našega bivanja v Rusiji, smo si ogledali „Eremitažo“ in Izakovsko katedralo. Eremitaža je največja zbirka umetnin na svetu in je v Leningradu. Ima dva in pol milijona eksponatov. Če bi hotel pri vsakem obstati pol minute, bi potreboval za ogled vseh čez sedem let. Nastanjena je v večnadstropnem zelo lepem poslopju iz 18. stoletja, ki stoji ob reki Nevi. Muzej je bil nato razširjen na bivšo carsko zimsko palačo in v sosednje prostore. Ogledali smo si le nekaj delov te ogromne razstave v štirih hišah. Začne se z izkopaninami iz pradavnine človeštva. Tudi na ruski zemlji so našli znamenja o življenju pračloveka. A teh kamnitih, bronastih in železnih dob si nismo utegnili ogledati, ustavili smo se šele pri umetninah, naslikanih od italijanskih in inozemskih mojstrov v 14., 15. in 16. stoletju.

Ruski carji niso štedili denarja, da so nakupili najimenitnejše slike, ki so jih mogli dobiti na zapadnem trgu in jih namestiti v svoji zbirki, katero so imenovali po francosko: érémitage, kar pomeni zbirka v samoti — saj je bila daleč odmaknjena od drugih umetniških središč Evrope.

Slike so razstavljene v dvoranah, okrašenih tako lepo in bogato, da si tega sploh ne moreš predstavljati.

Nihče od nas še kaj takega ni videl. Vse se je blesketalo v zlatu in dragih kamnih. Kot bi bili v samih nebesih pred nebeškim prestolom. Tu so vložene milijonske vrednosti. Kaj takega si more privoščiti samo Rusija, ki ima zlate rudnike kar na dnevnem kopu. Zlato kopljejo kot pri nas pesek. Tako lažje pozlačujejo vse kupole njihovih cerkvá in okrasujejo razstavne dvorane. Za okrasitev ene same dvorane so porabili štiri kilograme čistega zlata. Zlato ne rjavi in se leskeče desetletja.

Italijanski slikarji so slikali zlasti podobe iz sv. pisma, verske motive ali pa zgodovinske dogodke. Več sto let stare slike so zelo dobro ohranjene, ker jih od časa do časa obnavljajo. Zato potrebujejo slike v vlažno-mrzlem podnebju, kot je vprav leningrajsko, posebne nege in zaščite.

Posebno imenitne podobe shranjujejo pozimi v kleti.

Od vseh dragocenih podob nas je najbolj ganila slika „Hčerkine ljubezni do svojega očeta“. **Oče je upodobljen kot jetnik v okovih, shujšan in oslabljen, blizu smrti. Obiskovati ga sme le hči, mlada žena, ki ima doma dojenčka. Ker očetu ne sme ničesar prinesti v ječo, mu ponudi svoje prsi, da se oče okrepča z materinim mlekom in tako ostane pri življenju.**

V drugih dvoranah najdemo umetnine španskih mojstrov, pa tudi francoskih in nizozemskih in še domačih ruskih umetnikov.

III. del

Zgodovinskega pomena je **Vojna galerija,** v kateri sta upodobljena ruski car in njegov tekmec, Napoleon, ter vsi vojskovodje in generali, ki so sodelovali v tej 1. veliki očetnjavski vojni. Ta galerija dobiva svetlobo skozi streho, da so lahko vse stene obdane s portreti visokih oficirjev obeh vojskujočih se držav.

Najbolj obširen je francoski oddelek razstave. Tu vidimo vse bogastvo in vso umetnost tedanje Francije. Na ogled so tudi izdelki iz zlata, srebra in porcelana, ki so jih pošiljali ruskim carjem v dar. Tu je namizno posodje, po številu do tri tisoč primerkov. Uporabljali so jih le pri največjih carskih pojedinah.

(Dalje prihodnjič)

Moja prva šolska leta

Bilo je ob koncu vojne. V naši vasici je bilo kar precej otrok, učitelja pa nobenega. Za prvo potrebo so namestili dekle z vasi, da je poučevala mladino branja in pisanja.

Meni je bilo tedaj šele pet let, a me je zelo mikalo, da bi šla v šolo, ki je bila le kakih petdeset korakov proč od naše hiše. Prosila sem domače, naj mi dajo svinčnik in zvezek, da bom šla v šolo. Prepričevali so me, da sem še premajhna.

Nekega jutra, ko se je pouk že začel, sem našla priložnost in ušla iz hiše v šolo. Dobro se še spominjam, kako so me učenci hrupno pozdravili, ko sem vstopila v razred. Učiteljica Albina je potolkla z nogami ob tla, da je bil mir. Jaz pa sem korajžno sedla na prazno mesto v klop poleg brata. Zelo sem bila srečna, ker je učiteljica tudi mene učila pisati.

Sreča, ki sem jo imela takrat, ko sem imela do šole samo petdeset korakov, je trajala komaj kaki dve leti. Potem so učiteljico (takrat smo imeli že poklicno učiteljico) premestili v mesto, otroci pa smo imeli vse šolsko leto počitnice. Takih počitnic nismo bili čisto nič veseli, temveč smo komaj čakali, da smo spet lahko začeli hoditi v šolo čeprav smo odslej morali hoditi v sosedno vas, visoko na vrhu hriba. Dobro uro smo se vzpenjali po strmih stezah in kolovozu. Pod stezo so bili prepadi. Daleč v globini je šumel Senčni potok. Nad nami pa so se na obeh straneh dvigale strme vzpetine. Na pomlad, ko se je topilo zmrzlo skalovje, so večkrat pridrčale na pot prav velike skale, tedaj me je bilo zelo strah, če sem morala hoditi sama.

Naš razred je bil poslej v ne največji sobi v nadstropju kmečke hiše. Mislim, da se je v takem razredu v tistih časih malokdo učil. V tistih časih, bilo je komaj po vojni, je bilo težko dobiti primeren prostor, posebno, kjer so bile skoraj vse hiše požgane.

Največja posebnost tega razreda je bila, da je moral imeti v njem učitelj tudi svojo kuhinjo. Učenci smo imeli dovolj priložnosti, da smo med poukom poškilili na štedilnik, kako in kaj si učitelj kuha. Svojo skromno zalogo živil je hranil kar v šolski omari. Kadar je bilo deževno, se je iz štedilnika razširjal dim po razredu tako močno, da nas je dušil in so nam solze zalivale oči. Ob vsem tem pa seveda tudi stene niso ostale bele. Učitelj Stanko je bil kar dober učitelj in si kot prvoborec res ni zaslužil tako skromnega razreda.

Po njegovi zaslugi smo čez nekaj let sezidali novo šolo. Zelo velik delež smo imeli pri zidavi tudi šolarji. Namesto, da bi sedeli v razredu in se učili smo morali prijeti s sicer šibkimi rokami za kramp in lopato. Kopali smo temelje, ruvali in valili kamenje. Skoraj ves pesek za zidavo smo pripravili sami šolarji. Še danes se spominjam, kako me je zeblo v roke, ko smo podajali opeko za pokrivanje strehe.

V novo šolo sem, žal, hodila samo leto dni. Še danes hranim knjigo, ki sem jo prejela za nagrado in v kateri piše... „za vestno delo pri zidavi nove šole...“ Danes živim z družino prav na nasprotnem hribu. Tudi moji otroci — na srečo — hodijo v novo šolo, za katero smo tudi sami prispevali velik delež.

J. T.

Se znate smejati?

ROK TRAJANJA

Tončka je prinesla dedku iz trgovine škatlo piškotov. Dedek je piškote pridno jedel in že naslednji dan je bila škatla prazna.

Naslednji dan je dedek vrtel v rokah prazno škatlo in ugotovil: »Ampak tukajle je bila goljufija! Na škatli piše ‚Rok trajanja šest mesecev,‘ pa je škatla že v enem dnevu prazna!«

GOSTINSKA

Gost pride v gostilno in zahteva: »Natakarica! Dve trdo kuhani jajčki in prijazno besedo, prosim!«

Natakarica mu prinese jajci in misli oditi, pa jo gost opomni: »Kaj pa prijazna beseda?«

»Nikar ne jejte jajc, pokvarjeni sta!« mu odgovori natakarica.

DOBER MOŽ

Marjetka je sedela v čakalnici v ambulanti. Tedaj vstopi sosed Nace.

»O, Marjetka, kaj pa ti hodiš k zdravniku? Saj nisi bolna, samo dobrega moža bi potrebovala. Ko bi imela dobrega moža, bi ne imela niti časa za bolezen,« je Nace podražil Marjetko, ki je bila že starejše dekle.

Marjetka je zbadljivo preslišala in prijazno vprašala: »Kaj pa je tebi, Nace, da si prišel k zdravniku?«

»Saj nisem zase, ampak za ženo, vedno si kakšno bolezen izmisli,« je slabe volje odvrnil Nace.

»Hm, potem pa tvoja žena nima dobrega moža, če ima čas, da misli na bolezen!« je poredno ugotovila Marjetka.

PRIJATELJA

Francelj: »Janez, kako to, da ne plešeš rad s svojo ženo?«

Janez: »Veš, če plešem z mojo ženo, se mi zdi, da sem kakor kužek, ki svoj rep lovi.«

Sreča

Srečna sem!
Srečna sem,
ker ga ljubim.
Vesela sem!
Vesela sem,
ker vem,
da me ljubi.
In srečna sva,
ker se ljubiva.
To je sreča...

Inka

IVAN CANKAR: **26**

Na klancu

„Ni ga več pri nas — ne bom imela ljudi zastonj na stanovanju.“

Francka je omahnila.

„Kam je šel?“

„Jaz ne vem; nisem šla za njim.“

„Kdaj je šel?“

„Mesec dni bo že; kaj vam ni pisal?“

„Ni pisal!“ je odgovorila Francka in je sedla na stol v kuhinji.

„Tudi v šolo ni več hodil zadnje čase,“ je govorila gospodinja dalje. „Čisto se je zanemaril, izgubil. Raztrgan je hodil okoli kakor lump, do kolen je imel hlače razklane... Saj so mu pripravili nekoga, da bi ga učil; tako bi bil zaslužil dva goldinarja na mesec, pa ga je pustil; še štirinajst dni ni hodil tja.“

Francki je legalo nekaj silnega na rame; klonila je glavo in ni slišala nič več, a gospodinja je pripovedovala dalje.

„Pa tudi tako bi ga ne imela več na stanovanju. Nepošten je bil — prišla sem nekoč v kuhinjo in sem ga videla, ko si je odrezal kos kruha; še zganil se ni, spravil je kruh prav počasi za suknjo in je šel na cesto... Izgubil se bo, nikoli ne bo nič iz njega. Tudi na Boga je pozabil in zdaj se mu tako godi. Zvečer ni maral več moliti; ko so drugi pokleknili, se je lepo razpravil in je legel. V cerkev ni šel nikoli, doma je ležal v nedeljo ves dan in še obul se ni. Seveda je imel take čevlje, da bi ljudje gledali za njim; ampak v cerkev bi bil šel vendar lahko, ker Bog ne gleda na čevlje...“

Ko je gospodinja še govorila, je Francka počasi vstala in je šla proti durim.

„Ali mi ne morete nič povedati, kod bi ga iskala?“

„Pravijo, da je bil pri gledališču zadnje čase; kje stanuje, ne vem... Če bi bil drugačen, bi morda imela še malo potrpljenja z njim, tako pa mi je pohujšal še druge in zato sem mu kar rekla — —“

Francka je odprla duri in je šla. Ulice so se križale, tuje hiše, tuji ljudje. Prašala ni nikogar po Lojzetu, ali gledali so za njo, ko se je opotekala in se je zadevala ob ljudi. Potem je ni bilo nikoli več v mesto.

„Izgubil se je, kakor mu je bilo usojeno od začetka...“

*

Francka je bila sama, ali izba je bila polna spominov, šepetalo ji je na uho, govorilo je naglas, stopalo je s sten, vzdigavalo se je iz tal in se je motalo okoli nje. Nasmehnila se je časih, kadar je govorilo ljubeznivo in jo je tolažilo... Takrat je videla za mizo moža, ki je bil še mlad in vesel, ne tako čemeren in sključen, kakor je bil ob slovesu. Vrnil se je in je prinesel novo življenje. Tudi ona sama se je izpremenila, ker se je bil izpremenil on; hodila je lahko, oči so bile bistre, kakor da bi ji bilo dvajset let in bila šele to uro odložila poročni venec. Šele to uro je bila odložila poročni venec — ena sama noč je bila vmes in strašne sanje je sanjala tisto noč. Kakor da bi živela dolgo življenje, polno groze in trpljenja; mož je šel in se je izgubil in je umrl med tujimi ljudmi; imela je troje otrok, troje lepih in ljubeznivih otrok in vsi so šli in so se izgubili in so umrli med tujimi ljudmi. Do krvi je delala, vse noči je premolila, roke so bile slabotne; toda prišla je vanje silna moč in s silno močjo je branila svoje otroke, jih je držala za roke, da jih ne bi iztrgali iz njenih rok, ne pognali jih v svet — ali šli so drug za drugim, tekla je za njimi, ko so šli po klancu, za njimi je tekla po neizmerni samotni pokrajini, toda ni jih več došla, izginili so, megla je bila pred očmi in noge so omahovale, opotekale so se, zgrudila se je in čelo se je zadelo ob kamen na cesti... To so bile samo strašne sanje, ena sama noč je bila minila je... Zdaj pa se je vrnil mož — ali glej, vrnili so se tudi otroci. Tone je prišel in prišla je Francka in tudi Lojze je prišel, gosposki je bil in smejal se je, ko se ni prej smejal nikoli... Rožljale so med prsti jagode velikega črnega molka, ali s sten je govorilo dalje, veselo se je razgovarjalo in je pripovedovalo o lepem življenju, ki je tam zunaj: „Tako ste skrbeli za nas, mati, dajali ste nam jesti, ko si sami niste privoščili kruha; beračili ste za nas, ko ne bi zase izpregovorili besede; oblačili ste nas, ko ste se sami tresli od mraza; zdaj, mati, pa bomo mi vas redili in oblačili in vsega boste imeli dovolj...“ Branila se je smehljaje, tako so jo obsipali z ljubeznijo in hvaležnostjo...

Samo igrala se je z lepimi mislimi, ni jim verjela; ali vendar jih je klicala in se je bala, da se ne bi izgubile; razgrnile so svetel pajčolan pred grozo, ki je bila zadaj in je strmela vanjo neprestano z votlimi očmi... In kadar se je pajčolan vzdignil, se je stresla in je zastokala, prihajali so strahovi in so napolnili vso samoto.

Kam je šel tvoj mož, ki te je ljubil in ki si ga ljubila tudi ti? Nisi ga držala za roko, izpustila si ga, ker si ga ljubila premalo, ker je bila tvoja ljubezen preslaba, da bi ga prijela s krepkimi rokami in ga priklenila. Šel je kakor popotnik brez doma in se je izgubil in je umrl med tujimi ljudmi; nikogar ni bilo, ki bi mu rekel ljubeznivo besedo ob zadnji uri in ki bi mu zatisnil oči.

Kam je šel tvoj sin? Ali se spominjaš, kako sta šla po klancu gor, po samotni poti, in je gledal v tla in ni izpre-

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 31. oktobra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 1. novembra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Komorna glasba.

TOREK, 2. novembra: 09.30—10.00 Za našo vas — 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Šport — Komorna glasba.

SREDA, 3. novembra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Minute z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 4. novembra: 13.45—14.45 Celovški radijski dnevnik — Pravni nasveti za vsakogar — Iz slovenske literarne zakladnice.

PETEK, 5. novembra: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Dr. A. Feinig: Hišna, ledinska in krajevna imena v Rožu.

SOBOTA, 6. novembra: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA
1. PROGRAM

SOBOTA, 30. oktobra: 15.25 Potopljeni svet; pustolovska odprava na izvirno področje Amazonke — 17.00 Stavbišče — otroci za otroke — 17.30 Black Beauty — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 ORF danes — 18.30 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 Časopisna nevesta; burka v treh dejanjih; Löwingerjevo gledališče — 21.50 Šport — 22.05 Vprašanja kristjana — 22.10 Škrlatnordeči jezdeci; boji kanadske policije z uporniki.

NEDELJA, 31. oktobra: 14.00 David Copperfield; zgodba o siroti, po romanu Charla Dickensa — 16.45 Beri z nami — 16.55 Igra treh dežel; ugibanje za otroke iz Zvezne republike Nemčije, Švice in Avstrije — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Poj z nami — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Mladi Sigmund Freud — 21.55 Poročila — 22.10 Slovo od morale (nravnosti); kristjani med zakonom in vestjo.

PONEDELJEK, 1. novembra: 15.00 MIO; opis otroške usode — 16.15 Mali Muck — 17.05 Peter — 17.10 Mačke iz džungle — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Film za praznik Vseh svetih — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.15 Hočem živeti — 21.50 Misli o smrti in življenju — 22.20 Poročila.

TOREK, 2. novembra: 9.00 Za cicibane — 9.30 Gost pri Feliksu Braunu — 10.00 Inštrumenti tehnike (TV v šoli) — 10.30 MIO (ponovitev 1. 11.) — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Primer: Hočem živeti; položaj pohabljenih otrok v Avstriji — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Krivda in kazen; film po romanu Dostojevskega — 22.25 Poročila in šport; ameriške volitve.

SREDA, 3. novembra: 9.00 Pošiljka z mišjo — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Tako gospodari mestna država — 10.30 David Copperfield (ponovitev 31. 10.) — 17.00 Redki stric; predstava lutkovnega gledališča — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Diana; pesnikuj lepo — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Tevže in njegovih sedem hčera; zgodba o ubogem židovskem mlekarju — 22.05 Poročila in šport.

ČETRTEK, 4. novembra: 9.00 Za cicibane — 9.30 Poštena prodaja — 10.00 Kaj lahko postanem: Postrežba in svetovanje — 10.30 Krivda in kazen; film po slavnem romanu Dostojevskega — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Mladenka pade z neba (5) — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinski program — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Volilo; drama v treh dejanjih Arthurja Schnitzlerja — 22.10 Poročila in šport.

PETEK, 5. novembra: 9.00 Za cicibane — 9.30 Igra — podlaga za življenje — 10.00 Obiščemo razstavo — 10.30 Tevže in njegovih sedem hčera; zgodba o ubogem židovskem mlekarju — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Kuhinja v televiziji — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Beri z nami — 20.15 Uradni spisi XY-nerešeni — 21.20 Življenje je samo pokopališče spodletelih načrtov; dokumentacija — 22.20 Frankensteinovo maščevanje — 23.45 Uradni spisi XY-nerešeni — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 6. novembra: 15.35 Je kdo videl mojo nevesto? — 17.00 Športni ABC — 17.30 Modri sin malega kralja; pustolovščine iz afriške goščave — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 ORF danes — 18.30 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 Vrtiljak; Vico Torriani in drugi — 21.15 Orson Walles pripoveduje — 21.45 Šport — 22.00 Vprašanja kristjana — 22.05 Ženska je izginila — 23.35 Poročila.

2. PROGRAM

SOBOTA, 30. oktobra: 17.00 Avstrijski teden — 17.45 Beri z nami — 18.00 Orientacija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Govoriti in pustiti govoriti — 20.00 Galerija — 20.15 Igra v dvoje — 21.45 Panorama — 23.05 George Gershwin.

NEDELJA 31. oktobra: 17.00 Nabožni koncert protestantovske fare — 18.00 Howdy — 18.30 Don Kihote; film po romanu Miguela Cervantesa — 20.10 Enciklopedija — 20.15 V lastni zadevi — 21.55 Literatura stoletja — 22.40 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 1. novembra: 18.00 Bratje iz Firenc — 20.00 Galerija — 20.15 Mehika, njeni ljudje in njena glasba — filma Fransoaja Reichenbacha.

TOREK, 2. novembra: 17.30 Kmetijstvo danes — 18.00 Angleščina — 18.30 Avstrija — leto po 1984; prihodnjost v Avstriji — 19.30 Koncil v Konstanci — 20.00 W. A. Mozart „Rekvijem“ KV 626 — 21.05 Epifanija — 22.05 Čas v sliki 2.

SREDA, 3. novembra: 17.30 Poštena prodaja — 18.00 Francoščina — 18.30 Svet knjige — 19.30 Kaj lahko postanem? Poklici postrežbe in svetovanja — 20.00 Teleobjektiv: Claus Gatterer — 20.45 A. N. T. I. poročilo — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.15 Filmi Charla Chaplina.

ČETRTEK, 4. novembra: 17.30 Igri — podlaga za življenje — 18.00 Ruščina — 18.30 Odprava v kraljestvo živali — 19.30 Obiščemo razstavo — 20.00 Mož v rdečem suknjiču; predrzna burkasta zgodba za časa kralja Ludvika XV. — 21.30 Čas v sliki 2.

PETEK, 5. novembra: 17.30 Usmerjeno gospodinjstvo — 18.30 Potovanja k umetnosti (1) — 19.30 Metode in vzori — 20.00 Sejem iznajdb — 21.00 Nova — 21.05 Trailer — 22.05 Čas v sliki 2.

SOBOTA, 6. novembra: 15.45 Koncertna ura — 17.00 Življenje je le pokopališče spodletelih načrtov — 18.00 Kavarna Hungaria — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Govoriti in pustiti govoriti — 20.00 Galerija — 20.15 Deseteroboj najboljših športnikov Avstrije; prenos iz Mestne hale na Dunaju.

TV Ljubljana

SOBOTA, 30. oktobra: 10.00 TV v šoli: Umetnost, Risanka, TV izbor — 11.05 TV v šoli: Vzgojna posvetovalnica, Književnost — 12.05 TV v šoli: Izraz umetnosti, Skupnost narodov in narodnosti — 15.55 Nogomet: Velež — Sloboda — 17.50 Glasbena oddaja — 18.05 Obzornik — 18.20 Mozaik — 18.25 T. Hughes: Šolanje Toma Browna — nadaljevanka — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 TV žehtnik — satirično-zbadljiva oddaja — 20.30 Moda za vas — 20.40 Krik in bes — film — 22.30 TV dnevnik — 22.50 625.

NEDELJA, 31. oktobra: 8.05 Poročila — 8.10 Čez tri gore, čez tri vode: Ljudske žalostinke — 8.40 625 — 9.20 A. Diklić: Salaš v malem ritu, nadaljevanka — 10.20 Otroška matineja: Polcilinder in gomoljast nos, Beli delfin — 12.15 Poročila — Nedeljsko popoldne: Klovn Ferdinand in kolo, barvna oddaja, Zagreb 76, posnetek festivala, Okrogli svet, TV žehtnik satirično-zbadljiva oddaja, Poročila — 16.30 Košarka: Bosna — Partizan — 18.15 Moda za vas — 18.25 W. Holtby: Siva obala, nadaljevanka — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 S. Matavulj: Beograjske povesti — 20.55 Titovo užice, dokumentacija — 21.40 TV dnevnik — 21.55 Športni pregled — 22.25 Nogomet: Partizan — Dinamo.

PONEDELJEK, 1. novembra: 17.30 Žuželke, serija — 18.15 Nega bolnika — 18.45 D. Žebre: Žalna glasba — 19.00 A. Iajovic: Adaggio — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 J. Messner: Vrnitev — TV drama — 21.05 Kulturne diagonale — 21.45 Memento mori — dokumentacija — 22.15 TV dnevnik.

TOREK, 2. novembra: 8.10 TV v šoli — 10.05 TV v šoli — 16.05 Šolska TV: Življenjski prostor koroških Slovencev — 17.15 Vrtec na obisku: Leva desna, ena dva, Pika se igra — 17.30 Pavel v akciji — serijski film — 18.15 Ne prezrite — 18.45 TV trim test — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja: Socializem v svetu — 20.55 Grimmelshausen: Pustolovski Simplicissimus — 21.55 TV dnevnik.

SREDA, 3. novembra: 8.10 TV v šoli — 9.00 TV v šoli — 17.05 J. Šmit: Dedek ježek — 17.20 Ruski muzej — 17.50 Obzornik — 18.05 Po poteh življenja Zofke Kvedrove — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Rdeče jabolko — film — 21.20 Miniature: Heinrich Schiff in Aci Bertoncelj — 21.40 TV dnevnik.

ČETRTEK, 4. novembra: 8.00 TV v šoli — 9.00 TV v šoli — 15.00 Šolska TV: Življenjski prostor koroških Slovencev (ponovitev) — 17.20 Beli delfin — serijski film — 17.35 Mozaik — 17.55 Izumirajoči svet, dokumentacija — 18.45 S. Pregl: Odprava zelenega zmaja, nadaljevanka — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Ch. Fry: Brontejevi iz Hawortha, nadaljevanka — 20.55 Kam in kako na oddih? — 21.05 Čas, ki živi — 21.35 Portret Dubravke Tomšič-Srebotnjakove — 22.05 TV dnevnik.

PETEK 5. novembra: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.10 Križem kražem — 17.20 Pisani svet — 18.10 Zbori sveta, Nizozemska, — 18.45 Socialistično samoupravljanje: Družbenopolitične organizacije — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 A. Popović: Vzpon in padec Žike Proje — 20.40 Italijanski fašizem, dokumentacija — 21.30 Buldožer, film — 22.40 TV dnevnik.

SOBOTA, 6. novembra: 10.00 TV v šoli — 11.05 TV v šoli — 12.05 TV v šoli — 13.55 Nogomet: Rijeka — Sarajevo — 18.10 Obzornik — 18.25 T. Hughes: Šolanje Toma Browna, serijski barvni film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Poklici — 20.35 Celovečerni film — 22.00 Moda za vas — 22.10 TV dnevnik — 22.30 625.

Obiščite galerijo Wernerja Berga!

Neva Küchen

- **direktna prodaja k cenam proizvodnje**
- **tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo**
- **od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.**

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI: PODJERBERG / ST. KATHREIN
Pošta Škofiče / Schlefling
Telefon 0 42 74 - 29 55 18

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 3 58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

govoril besede od velike žalosti, ki mu je ležala na srcu. Šel je, kakor na smrt obsojen, in je šel za očetom — izgubil se je in je umrl med tujimi ljudmi.

Kje je tvoja hči, ki je bila še tako majhna in slaba, ko si jo spodila z doma med tuje ljudi, kjer se bo izgubila in umrla na telesu in na duši?

Kje je tvoj sin, ki je šel na pot s tako velikim upanjem in se je izgubil v svetu, kakor košček papirja v vetru?

Kje so vsi, ki so te ljubili in ki si jih ljubila? — Šli so in jih ne bo nikoli več...

Črne jagode so rožljale med prsti, ustnice so se premikale v molitvi — toda misli so se plazile težke in trudne po zemlji, niso se odprla nebesa, da bi posijal svetel žarek mednje.

„Izgubili so se, umrli so; zastonj so bile vse solze, zastonj si oslepela, zastonj se ti tresejo roke prezgodaj...“

*

V dolgočasnem jesenskem dežju je prihajal počasi visoko naložen voz po veliki cesti proti trgu. Vrhu vreč in zabojev se je tresel razcapan človek, poskočil je, kadar je zadelo kolo ob kamen. Kljusasta konja sta stopala dremaje, tudi voznik je dremal in kadar je pokimal z glavo, se mu je usula s klobuka voda na kolena. Šlo je polagoma proti trgu in ko se je ustavil voz pred štacuno, je splezal na cesto tudi razcapani popotnik. Ozrl se ni nikamor, z drsajočimi, trudnimi koraki je stopal dalje, premočen, život upognjen, v roki majhno culo. Ko je prišel mimo krojača, ga je krojač pozdravil izpred praga:

„He, Tone! Mihov!“

Ni se ozrl, kakor da bi ga ne bil slišal in je šel dalje, proti klancu. Izpremenil se skoro ni, odkar se je bil poslovil od matere. Prav tako suh je bil, prav tako sključen, čemeren in krmežljav. Redke kocine so mu poganjale na bradi in pod nosom, lica so bila vdrta, jetična. Ko je šel po klancu, se je oddahnil za vsakim drugim korakom, postajal in je gledal navzgor.

Čevljar se je bil napravil v krčmo, ko ga je srečal.

„Mihov! Ali je oče, ali je sin?“

Popotnik je hotel dalje.

„Postani, človek! Ali ne poznaš svojih sosedov?“

Stopil je k njemu in ga je prijel za ramo. Tone se je ozrl nanj in je zamežikal z razbeljenimi, rdeče obrobljenimi očmi, kakor da bi bil pogledal v luč.

„Sin je, ampak če bi te ne pogledal od blizu, bi se zmotil. Kaj te je prignalo na klanec nazaj?“

„Ali so oče že doma?“

„Tvoj oče? Ni ga še doma, pa mislim, da pride tako, kakor si ti prišel... Stopi malo z mano, fant!“

„Moram domov.“

„Se nič ne mudi, prideš še tako prezgodaj in toliko ga ne bova spila, da bi vrat ne našla.“

Porinil ga je pred sabo v krčmo.

„Četrtinko ga prinesi!... Zdaj lepo pij in pripoveduj!“

Tone je molčal in je gledal predse na mizo. Čevljar je pil.

„Torej pij! Trezen boš in molčal boš, kadar boš v grobu; zdaj pa govori in pij!“

Tone je izpil na dušek.

„No, kako je v svetu, á?“ je prašal čevljar z malo porogljivim glasom.

„Jaz sem mislil, da so oče doma,“ je odgovoril Tone zamišljen. „Zadnjič, ponoči, dva meseca je že od tega, sem bil pri oknu in oče so šli mimo in so me poklicali. Svetlo je bilo, videl sem jih natanko.“

„Sanjalo se ti je, fant!“

„Nič se mi ni sanjalo. Stal sem pri oknu in so šli mimo in so me poklicali.“

Pomolčala sta; čevljar je točil.

„Kje pa si bil takrat?“

„Ne vem, v Zalesju sem bil menda — ali pa tudi ne...“

„Kako... vraga! To boš vendar vedel, kje si bil! Kod pa si vse hodil?“

„Po svetu, koder so me gnali.“

„Kaj nisi imel nič dela?“

„Ne vidim.“

Čevljar je malo pomislil.

„No, seveda, če ne vidiš... Zakaj pa si potem šel odtod?“

„Kaj bi doma?“

„Kaj bi doma! Čemu pa si se zdaj vrnil?“

„Saj se nisem vrnil! Prišel sem mimo in pojdem dalje.“

Čevljar se je čudil zmerom bolj, gledal je po strani na jetični obraz, ki se je sklanjal preko mize in nekoliko sočutja je bilo v njegovem pogledu.

„Kam pojdeš?“

„Kamorkoli! Kakor sem hodil doslej.“

Čevljar se je jezno nasmehnil.

„Dokler ne ostaneš v kakšnem jarku, ne?“

„Dokler ne ostanem v kakšnem jarku!“

Ostala sta do mraka v krčmi, potem pa se je Tone vzdignil.

Hiša je bila kakor takrat, ko se je poslovil Stopil je v vežo in je odprl duri. Mati je sedela ob peči, vzdignila je glavo in je strmela nanj. Tone je položil culo na klop in je sedel za mizo.

„Kako pa vi, mati? Prišel sem mimo in sem stopil v hišo, da pogledam malo k vam.“

Govoril je počasi in nato je zakašljal globoko iz prsi.

Mati je stopila k njemu, sklonila se mu je čisto blizu k obrazu, da ga je videla natanko in zajokala je.

„Čemu pa jokate, mati?“ se je začudil Tone.

„Kaj so ti storili zunaj, da si tako ubog in bolan?“

(Dalje prihodnjič)

Pomnik prvemu spopadu

16. septembra 1973 so razstrelili zlikovci, nahujskani od nemških šovinistov, spomenik prvemu spopadu slovenskih partizanov z nemškimi nacističnimi enotami na Koroškem. Ta spopad je bil, kot piše na spomeniku, ki so ga na novo odkrili prejšnjo nedeljo, 16. avgusta 1942. Dejstvo, da je na Koroškem možno skruniti in razstreljevati spomenike partizanom, to se pravi zavezniškim vojakom, ne da bi policija odkrila zločince, nam vsem odkriva mračno sliko naših razmer. Priznati je treba, robeške zločince so odkrili in jih tudi kaznovali. A odkrili so se v prvi vrsti zločinci sami!

Prejšnjo nedeljo se je zbrala na Robežah množica kakih 3500 ljudi — iz Koroške, SR Slovenije in Furlanije-Julijske krajine —, da se spomnijo v dostojni obliki tistega zgodovinskega dne, ko je bil na Koroškem prvi spopad med slovenskimi partizani in nacističnimi vojaki.

Navzoče — med njimi veleposlanik SFR Jugoslavije na Dunaju Gustava Vlahova, jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Bojana Lubeja in zastopnike raznih borčevskih organizacij — je pozdravil Peter Kuhar iz Železne Kaple. Predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper je nato v svojem nagovoru opozoril, da nas sicer čakajo trdi časi, da pa bomo prestali bodoče vihre enako kot so prestali partizani tudi najhujše ofenzive, proti večkratni sovražnikovi premoči. Po nagovoru Karla Prušnika-Gašperja je sledilo odkritje novega spomenika, ki je bil zakrit z avstrijsko zastavo.

Predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, sam je bil v partizanih, je opozoril v svojem nagovoru Avstrijo, da nasprotuje njen način reševanja slovenskega vprašanja določilom državne pogodbe in da je tudi zasmehovanje boja tistih, ki so se bojevali za svobodno neodvisno demokratično republiko Avstrijo.

Sledile so še pozdravne besede zastopnikov iz Slovenije, Furlanije-Julijske krajine ter zastopnika tistih avstrijskih nemških partizanov, ki so se bojevali proti nacizmu v sklopu Narodnoosvobodilne vojske. Na koncu je prebral Lipej Kolenik resolucijo, v kateri navzoči najostreje obsojajo ravnanje in postopanje avstrijskih oblasti s koroškimi Slovenci.

Slovesnost je zaokrožil s svojim nastopom Tržaški partizanski zbor, ki je s pesmijo opozoril na tiste hude čase, v katerih so postali na Robežu važna zgodovinska prelomnica, začetek oborožene vstaje slovenskega ljudstva na Koroškem proti Hitlerjevemu nacizmu.

Položaj slovenščine v Italiji

600 slovenskih učiteljev in profesorjev slovenskega jezika in književnosti, zbranih na strokovnem zborovanju v Portorožu in Trstu od 13. do 16. oktobra 1976, protestira zoper dejanja italijanskih oblasti, ki mimo duha in določil osimskega sporazuma ponovno poudarjeno diskriminirajo slovenščino kot enakopraven javni jezik slovenske manjšine v Italiji. Pri tem imamo v mislih oba sodna procesa zoper dr. Pahorja in občinskega odbornika dr. Dolharja (glej članek na drugem mestu) na nekatere trdovratne oblike takšne diskriminacije pri poskusih uvajanja pošolskega pouka slovenščine v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini, pa tudi na tiste in takšne posredne oblike, kakršne se že vnaprej skrivajo v akcijah za tako imenovano „integralno prosto cono“ ipd.

Ni treba posebej poudarjati, da so vsa takšna dejanja v današnji Evropi popoln atavizem, saj ne služijo ničemur, so le izraz tistih ne najplemenitejših in ne najbolj človeških instinktov, ki jih je evropska zgodovinska izkušnja zadnjih dve sto let nepreklicno prepoznala kot nekoristne, še več, kot usodno škodljive in nasprotne vsakršnemu progresivnemu razvoju. V tem smislu torej različni sodni procesi in akti šolskih oblasti zoper slovenščino v Italiji niso le vsak posebej droben, a dovolj viden demanti osimskih sporazumov, marveč so vsak posebej tudi zmeraj znova cokla demokratičnemu razvoju celotne Evrope: pa naj je organizirana po interesih sodobnega kapitala ali v smislu socialistične demokracije.

V istem trenutku izražamo vso možno podporo hudo preskušenim beneškim Slovencem in jih prosimo, naj kljub številnim zapovrstnim udarcem vztrajajo v svoji ožji domovini, naj sledijo socialnim in narodnim programom svojih izobražencev, ki so z vso moderno pronicljivostjo, zagnanostjo in zanosom že doslej dosegli pravo duhovno prerojenje Beneške Slovenije.

Slovenski slavisti
v Portorožu, 16. oktobra 1976

V SEŽANI KOSOVELOVA PROSLAVA

V Sežani je bila preteklo soboto 50-letnica smrti velikega slovenskega pesnika, pesnika slovenskega krasa, Srečka Kosovela.

Pozdravni nagovor je imel predsednik sežanske občine Boris Bernetič, medtem ko je o Srečku Kosovelu govoril pesnik Ciril Zlobec. V kulturnem programu so nastopili: mladinski in otroški pevski zbor sežanske osnovne šole, mešani pevski zbor „Svoboda“ iz Izole ter recitatorji Kosovelovih pesmi.

Predsednik republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Mitja Ribičič, je nazadnje odkril spomenik pred rojstno hišo Srečka Kosovela in prenovljeno sežansko šolo. Spomenik je delo akademskega kiparja Janeza Pirnata. Istega dne so odprli tudi spominsko sobo, kjer je shranjena Kosovelova literarna zapuščina. Ta spominska soba ni zamišljena kot muzej, ampak kot študijsko središče za preučevanje Kosovelovega opusa.

Na dan proslave so prodajali posebne značke in razglednice in knjigo Kosovelovih pesmi pod naslovom „Moja pesem“, ki je pravkar izšla.

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev sta v telegramu notranjemu ministru Röschu izrazili svoje začudenje in svoj protest proti udeležbi celovškega policijskega direktorja Luggauerja na prireditvi Heimatdiensta 10. oktobra v celovški sejmski hali, kjer je Luggauer bil navzoč kot častni gost in so ga kot takega pozdravili. Varuhi javnega reda so s tem dokazali, da niso nadstrankarski, s tem pa so dane tudi paralele z dogodki v Škocijanu letos.

K NARODNEM PRAZNIKU:

Wachsam sein!

Von Walter Kunz

Za avstrijski narodni praznik je v Tagblattu (Linz), socialističnem glasilu Zgornje Avstrije Walter Kunz napisal med drugim tole:

Noch etwas lastet auf diesem Nationalfeiertag. Das Minderheitenproblem. Von verantwortungslosen Elementen wird die Sprachenzählung mißbraucht. Auch diese Herrschaften sind uns wohlbekannt. Alte Deutschnationale, Nazis und dergleichen glauben offenbar ebenfalls, gestützt auf ihren „hoffnungsvollen“ Nachwuchs, noch einmal eine Chance zu haben. Getarnt als Heimatdienst, Turner oder Waffenstudenten ist dieses Unkraut überall dort zu finden, wo sich Emotionen gegen „Feinde des Deutschtums“ wecken lassen. Leider besonders stark in Kärnten.

Gemach! Auch gegen diese „Krankheit“ ist ein Kraut gewachsen. Der ebenso infame, wie jeder geschichtlichen Wahrheit hohnsprechende Versuch, zu behaupten, nur ein deutschsprechender Kärntner sei ein guter Österreicher, wird, wie jede Geschichtslüge in sich zusammenbrechen. Es gibt nichts, was Deutschkärntner gegen slowenisch sprechende Österreicher zu verteidigen haben. Die Entscheidung mit 59 Prozent für Österreich bei der Volksabstimmung im Jahre 1920 wäre nicht möglich gewesen, hätten die Slowenen für Jugoslawien gestimmt. Nun faselt man etwas von „Urangst“ der „Deutschen“ gegenüber slawischem Expansionsdrang. Kärnten ist ein österreichisches Bundesland, das viele seine Reize, von der Wesensart über das Volkslied bis zur Architektur, einer glücklichen Mischung aus Kelten, Slawen, Romanen und Germanen zu verdanken hat. Die Slowenen bekennen sich in ihrer überwältigenden Mehrheit zur österreichischen Nation und werden das am morgigen Nationalfeiertag eindrucksvoll demonstrieren.

Auch die letzten noch stehenden deutschnationalen Bäumchen in Kärnten und anderswo werden nicht in den Himmel wachsen, wenn man ihre Wurzeln vertrocknen läßt, indem man den Strom der Lüge und Fälschung durch die Wahrheit ersetzt, die kein Nährboden für irgendwelchen nationalen Chauvinismus ist.

Das zu tun, wird auch noch unsere Aufgabe zu sein haben. Es wartet also noch viel Arbeit auf uns, die manche schon getan glaubten. Fitmärsche anläßlich des Nationalfeiertages sind bestimmt eine nette Sache. Nachdenken sollte man aber auch. Nicht nur am Nationalfeiertag. Marschieren, ohne zu denken, hat schon einmal ins Unheil geführt.

(Tagblatt, Linz, Socialistično glasilo Zgornje Avstrije)

šport-šport-šport-šport

SAK SPET REMIZIRAL

Pred zelo težko nalogo je stalo 1. moštvo SAK v nedeljo v tekmi proti Kotmari vasi. Nastopiti je moral brez najboljših igralcev Marjana Pandla in Hanzija Wieserja. Tudi dober branilec Prušnik je še poškodovan. F. Waldhauser in Hobel, ki bi morala igrati v sredini, se nista znašla in ostajala preveč v napadu. Morda bi bil za tako nalogo bolj sposoben mladi Polanšek, eden največjih talentov SAK. Prva polovica se je končala 0:0. SAK je imel v prvih 10 minutah malo sreče, saj je J. Blajs rešil enkrat na liniji. Kmalu pa si je opomogel in bil parkrat zelo nevaren. Izkazalo pa se je, da pri realizaciji še nekaj manjka.

Potek igre je zelo motil tudi sodnik, ki je vsako malenkost žvižgal. V drugi polovici je povedel SAK na 1:0. Kotmirčani so v šestnajstmetrovskem prostoru podrli Fero na tla. Fera je nato sam poslal žogo sigurno v mrežo. Kazalo je, da bo SAK odnesel dve točki. Bil je boljše moštvo na igrišču. Tri minute pred koncem pa je dal sodnik brez povoda enajstmetrovko proti SAK. Baje je igral Hribar z iztegnjeno nogo. Ni pa bilo nobenega Kotmirčana zraven njega. Seveda so Kotmirčani izrabili priložnost in izenačili na 1:1.

SAK II — KOTMARA VAS II 1:6

2. moštvo SAK je nastopilo spet samo s 7 igralci in tako tudi podleglo. Lahko pa bi zmagalo, če bi bilo nastopilo polnoštevilno. Sicer ne vemo, kje leži za to slabo organizacijo napaka, ker je znano, da ima SAK dovolj igralcev, vendar bo treba pristojnim povedati, da se bo ta malomarnost čim prej odpravila.

Mladinci SAK so igrali v nedeljo proti Wolfsbergu in izgubili z 2:0.

SELSKI MLADINCI — KOSTANJE 3:0

Preteklo nedeljo so selski mladinci igrali s Kostanjami in zmagali zanesljivo s 3:0.

V nedeljo, 31. oktobra, ob 10.45 igrajo mladinci v Selah z Ledincami.

Prvo moštvo Sele pa v Pokrčah ob 14.30. Obema enajstericama želimo popolnega uspeha!

SLIKAR-UMETNIK VALENTIN OMAN

se z nami veseli Vašega obiska v ZVEZI SLOVENSKIH ZADRUG, Celovec, Paulitschgasse 5—7, v petek, 29. oktobra 1976, od 13.—16. ure. V spomin na teden varčevanja 1976 Vam bo rad podpisal KOLEDAR za leto 1976 z reprodukcijami svojih del, ki ga je izdala AULA SLOVENICA.

14. novembra se ne bomo zapisali za SLOVENCE!

Izbrali bomo eno izmed naslednjih možnosti:

Zapisali bomo drug jezik

Oddali prazno glasovnico ali prazno kuverto

Ali pa bomo sploh ostali doma